

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

Roles and Tasks of Teachers in the Opinion of Mattayomsuksa 2 Students,

Nawamintrachutit Bangkok School, Academic Year 1998.

โดย

ธีระวัฒน์ โพรชัยใหญ่

นพ.

๑๖๔๖

๒๕๔๑

เลขหมึ.....

เลขทะเบียน..... 33215

วัน, เดือน, ปี..... 15 ก.ค. 2542

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช

ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ

ปีการศึกษา 2541

ชื่อเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของครู - อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

Roles and Tasks of Teachers in the Opinion of Mattayomsuksa 2 Students,

Nawamintrachutit Bangkok School, Academic Year 1998.

ชื่อ-สกุล นายธีระวัฒน์ โพธิ์ชัยใหญ่

สาขาวิชา เทคโนโลยีการเกษตร-การผลิตพืช

ภาควิชา วิศวกรรมเกษตร

คณะ วิศวกรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ศราวุธ อินทรเทศ

บทคัดย่อ

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานของนักเรียน และเพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ในปัจจุบันด้านต่างๆ ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 171 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยจากการศึกษาได้ผลดังนี้

สภาพทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2541จากกลุ่มตัวอย่าง 171 คน เป็นนักเรียนเพศชายจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 57.31 และเป็นนักเรียนเพศหญิง ร้อยละ 42.69 นักเรียนส่วนใหญ่ มีอายุ 14 ปี เกรด-เฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.01-3.00 อาชีพของบิดา-มารดามีอาชีพรับจ้าง รายได้ของบิดา-มารดาโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 5,000-25,000 บาท และภูมิลำเนาของนักเรียนส่วนใหญ่ จะอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 69.01 และเป็นคนต่างจังหวัด ร้อยละ 30.99

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ในปัจจุบันด้านต่างๆ

ได้แก่ บทบาทด้านให้การศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็น ครู-อาจารย์ชี้แนะแนวทางแหล่งวิชาการความรู้ต่าง ๆ บทบาทด้านอบรมศีลธรรมนักเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กับประเด็น ครู-อาจารย์เน้นให้เด็กเป็นพลเมืองดีของ สังคม บทบาทด้านการแนะแนว นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดกับประเด็น ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำเรื่องการศึกษาด้อยบทบาทด้านถ่ายทอดวัฒนธรรม นักเรียนส่วนใหญ่มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดกับประเด็นครู-อาจารย์ทำให้เด็กรู้บุญคุณและเคารพผู้ใหญ่ บทบาทด้าน การเป็นผู้นำ นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กับประเด็น ครู- อาจารย์แต่ง ภายที่สุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่เด็ก หน้าี่ตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กับประเด็น ครู-อาจารย์ต้องถ่ายทอดความรู้ โดยไม่บิดเบือนและ ปิดบังอำพราง หน้าี่ในฐานะเป็นข้าราชการครู นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กับประเด็น ครู-อาจารย์ เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน หน้าี่ตามแนวหลักการ ศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดกับประเด็น ครู-อาจารย์ในการสอนให้รู้ ให้คิดและให้เข้าใจ หน้าี่ด้านจริยศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด กับ ประเด็น ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีจริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามต่อบทบาทและหน้าที่ของ ครู - อาจารย์ในปัจจุบัน ด้านบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน ด้านพฤติกรรมของครู-อาจารย์ที่ไม่เหมาะสม นักเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่า ครู-อาจารย์ประพฤติตนไม่เหมาะสมในเรื่อง ลงโทษเด็กนักเรียนหนักเกินไป ทารุณกรรม- ทางเพศ พูดจาไม่สุภาพ ตามลำดับ ด้านลักษณะของครู-อาจารย์ที่นักเรียนต้องการ นักเรียนส่วนใหญ่ ต้องการ ครู-อาจารย์ที่มีกิจกรรมการเล่นระหว่างการเรียนการสอน ความเสียสละเรื่องเวลา ให้คำ ปรึกษานักเรียน เป็นกันเอง ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

การทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ก็เพราะด้วยความร่วมมือ จากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเฉพาะ อาจารย์ศราวุธ อินทรเทศ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลา และให้คำแนะนำปรึกษา ในการติดตามแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนแนะนำแหล่งข้อมูลในการทำปัญหาพิเศษ ในการกระทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ทำปัญหาพิเศษจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพฯ ฯ นายฉรรค์ บัวเกษ ที่กรุณาอนุญาตให้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ทำให้ปัญหาพิเศษเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ธีระวัฒน์ โพธิ์ชัยใหญ่
มีนาคม 2542

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล.....	37
4.1 ผลการวิจัย.....	37
4.2 วิจารณ์.....	47
5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	52
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	52
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	54
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

เนื่องในสภาวะปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากและการประพฤติปฏิบัติของครู - อาจารย์ต่อบทบาทและหน้าที่ที่พึงจะกระทำก็อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันได้มีสื่อมวลชนในแขนงต่าง ๆ ได้ให้ข่าวสารที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมของครู - อาจารย์ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทและหน้าที่ของครู - อาจารย์ที่พึงปฏิบัติ เช่น เอาเวลาราชการไปทำงานส่วนตัวแทนที่จะทำหน้าที่สอน มีความสัมพันธ์แบบคู่สวกับเด็กนักเรียน แทนที่จะอบรมศีลธรรม และจริยธรรมให้กับนักเรียน เป็นต้น (โกสินทร์ รัชชยาพันธ์, 2530 : 33-35)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันดังกล่าว ถ้าหน่วยงานเกี่ยวข้องไม่รีบทำการแก้ไข จะทำให้ปัญหายิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู - อาจารย์ที่พึงปฏิบัติ เพื่อเป็นข้อมูลไว้ศึกษาและปฏิบัติในอนาคต และข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำมาจัดอบรมให้กับนักศึกษาครู ที่จะจบการศึกษาแล้วไปประกอบอาชีพครูของนักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์เกษตรได้ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกอันดีงามให้กับนักศึกษาครูทุกคน ดังนั้นเพื่อที่จะทราบข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541
2. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

1.3 ขอบเขตของปัญหา

การศึกษารolesและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทั้งหมด 14 ห้อง คือห้อง 2/1 - 2/14 รวมนักเรียนทั้งหมด จำนวน
แม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

676 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนทั้งหมด กำหนดขึ้น โดยถือเอาอัตราส่วนเป็นเกณฑ์ คือ (ธีระเดช รวิมงคล, 2532 : 74)

จำนวนประชากร	ขนาดของตัวอย่าง
น้อยกว่า 100	100%
100-999	25%
1,000-9999	10%
10,000 ขึ้นไป	1%

$$\text{สูตร} = \frac{X \times Y}{100}$$

เมื่อ X = จำนวนประชากรแต่ละห้อง
Y = เปอร์เซ็นต์ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ฉะนั้น ประชากร 676 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแต่ละห้อง 25 % ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มตัวอย่างได้

ชั้น / ห้อง	ประชากร (คน)	ค่าคำนวณ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละห้อง
2/1	50	12.50	13
2/2	48	12.00	12
2/3	50	12.50	13
2/4	49	12.25	12
2/5	42	10.50	11
2/6	48	12.00	12
2/7	49	12.25	12
2/8	50	12.50	13
2/9	49	12.25	12
2/10	49	12.25	12
2/11	47	11.75	12
2/12	45	11.25	11
2/13	50	12.50	13
2/14	50	12.50	13

เอกสาร ดังนั้นขนาดของกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมดรวม เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไป 171 คน ชนด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และศึกษาบทบาทและหน้าที่ครูในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บทบาทในด้านให้การศึกษา
2. บทบาทด้านอบรมศีลธรรมจรรยา
3. บทบาทในการแนะแนว
4. บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรม
5. บทบาทการเป็นผู้นำ

หน้าที่ความรับผิดชอบของครู

1. หน้าที่ตามจรรยาและวินัยข้าราชการครู
2. หน้าที่ครูในฐานะเป็นข้าราชการครู
3. หน้าที่ครูตามแนวหลักการศึกษา
4. หน้าที่ครูตามจริยศึกษา

นิยามศัพท์

“นักเรียน” หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

“ครู-อาจารย์” หมายถึง ครู-อาจารย์ตามสถานศึกษาต่าง ๆ ที่นักเรียนชั้นปีที่ 2 ได้รู้จักหรือได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น แล้วนำประสบการณ์ที่ได้รับ มาตอบแบบสอบถาม

“โรงเรียน” หมายถึง โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

“บทบาทของครู” หมายถึง แนวคิดสำคัญประการหนึ่งที่มีการเสนอเพื่อปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูป บทบาทและหน้าที่ของครู แต่เดิมมา ครูมักเป็นพระและผู้มีฐานะดีที่สอนเด็กด้วยใจรัก สัมผัสใจและศรัทธาในอาชีพครู ต้องการอบรมคนให้ดีโดยไม่หวังสินจ้างรางวัล จึงทำด้วยความจรรยาโลงใจ สำนึกในการะหน้าที่ความรับผิดชอบ คนจึงยกย่องครูไว้ในฐานะสูงเป็นปูชนียะบุคคล

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษาภาควิชา ครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เพื่อที่จะจบออกไปประกอบอาชีพครู-อาจารย์ อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู – อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายของครู
2. ลักษณะของครูที่ดี
3. บทบาทและหน้าที่ของครู – อาจารย์
4. การจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของครู

ในสังคมไทยนั้นได้มีการยกย่องครูว่าเป็นปูชนียบุคคล ทั้งนี้เพราะคนไทยตระหนักในความรู้และจริยวัตรอันดีงามของครูมาตลอด จึงได้มีผู้ที่ให้ความหมายของครูไว้หลายท่าน ดังเช่น

ท่านพุทธทาสภิกขุ (อ้างโดย ชนดี ชุ่มจิต, 2531 : 8) ได้กล่าวไว้ว่าครูเป็น ผู้ควรเคารพหรือเป็นหน้าที่ที่หนักอยู่เหนือศีรษะเป็นเจ้าเหนืออยู่เหนือศีรษะของทุกคน จากคำอธิบายของท่านพุทธทาสภิกขุ ดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกความหมายของครูออกเป็น 2 นัย คือ

1. ในสมัยโบราณมองครูในฐานะผู้นำ เป็นผู้เปิดประตูวิญญานของศิษย์ไปสู่คุณธรรม ชั้นสูง และครูเป็นผู้ที่ควรแก่การเคารพ เป็นผู้ที่มีความหนักแน่น เป็นเจ้าเหนืออยู่เหนือศีรษะคนทุกคน
  2. ในปัจจุบันมองครูในฐานะผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง
- และท่านทศตศิโรตถิกขุ (อ้างโดย ชนดี ชุ่มจิต, 2531 : 9) ได้อธิบายคำว่า “ครู” มาจากคำว่า “ครู” ซึ่งแปลว่าหนัก “ครู” เป็นคำเดียวกับ “การวะ” ซึ่งแผลงเป็นเคารพแปลว่าตระหนัก หรือ ชาบ ซึ่ง คือ รู้ได้ด้วยปัญญา ซึ่งสามารถอธิบายขยายความได้ว่า

1. ครู แปลว่า หนัก ครูย่อมเป็นผู้ผ่านการศึกษาค้นคว้าอย่างหนัก เพื่อสะสมความรู้ไว้ถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ และครูย่อมเป็นผู้ที่อดทนอย่างหนักในการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์
2. ครู แปลว่า ตระหนัก ครูเป็นผู้มีปัญญามาก เมื่อกระทำสิ่งใด ครูสามารถตระหนักได้ว่า สิ่งนั้นถูกหรือผิด ดีหรือเลว ควรหรือไม่ควร เมื่อทำแล้วจะเป็นบุญหรือเป็นบาป เมื่อตระหนักอย่างนี้

แล้วครูก็จะเลือกทำแต่สิ่งที่ดี ว่าถูกว่าควร และเมื่อทำแล้วก็ให้แต่ผลบุญเท่านั้น ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำกล่าวของท่านพุทธทาสภิกขุ (2527 : 16) สอดคล้องกับที่ ลัดดา เสนาวงษ์ (2532 : 33) กล่าวไว้ว่า ครูเป็นผู้กวีญาณของโลกให้สูงขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชนเป็นผู้ที่ส่งมอบความไว้วางใจให้การอบรมสั่งสอนบุตรหลาน เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ส่วนพระโสภณ คณาภรณ์ (อ้างโดยลัดดา เสนาวงษ์, 2532 : 31) ได้อธิบายความหมายของครู โดยอาศัยรูปศัพท์ที่ใช้ทางพุทธศาสนา ซึ่งแต่ละคำต่างก็มีความหมายว่าครูเช่นเดียวกันมี 5 คำ คือ

1. สัตถา แปลว่า นายกองเกวียน เป็นคำที่สำคัญที่สุดใช้แทนพระพุทเจ้า ซึ่งเป็นผู้นำกองเกวียนให้ประสบผลสำเร็จ มีลักษณะทั้งเป็นผู้นำ และผู้สั่งสอนมวลมนุษย์ให้พ้นทุกข์ คนที่ประกอบอาชีพครูจึงต้องเป็นทั้งผู้นำ ทางด้านความรู้ และความประพฤติในขณะเดียวกัน

2. อุปัชฌาย์ แปลว่า ผู้ที่ตรวจความประพฤติ คือการพิจารณาสิ่งที่ดีควรส่งเสริมและควรแก้ไขในตัวคน ในงานที่รับผิดชอบ

3. ครู แปลว่า นักเอาใจใส่ เฉพาะคำว่านัก มีความหมายสองอย่าง คือ นักวิชาการกับนักความประพฤติ ส่วนการเอาใจใส่ หมายถึง การเอาใจใส่ต่อศิษย์เสมือนลูกของตน

4. ศิระ แปลว่า กล่าวหรือเปล่ง คือการอบรมสั่งสอน ครูเป็นผู้ที่ให้ความรู้ อบรมให้ศิษย์เป็นคนดี

5. ครู แปลว่า เจริญ จากความไม่รู้ จากความประหลาดบกพร่องให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และของพระโสภณ คณาภรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า ครูเป็นแม่พิมพ์ของชาติ หมายถึง การเป็นต้นแบบที่ดีแก่ศิษย์ที่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ครูต้องเป็นผู้ที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น เน้นจริยนิสัย และมีทักษะการอยู่ร่วมกันอย่างมีประชาธิปไตย

พุทธทาสภิกขุ (2527 : 18) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ครู ไว้ดังนี้

ครูในอุดมคติ ก็คือ ผู้นำ แม้ว่าส่วนใหญ่จะนำในด้านจิต ด้านวิญญาณ แต่จะให้เป็นผู้นำในด้านวัตรธรรมทั่วไปก็ยังได้ ดังนั้นจึงกล่าวครูในอุดมคติไว้ว่า เป็นผู้นำในทางวัตถุก็ได้ เป็นผู้นำในทางวิญญาณก็ได้

การนำสังคมในทางวัตถุคือ การนำในการแสวงหาในการแสวงผล และในการเป็นอยู่สำหรับการแสวงหา ก็คือการแสวงหาชนิดที่ไม่ทำให้เกิดความทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น ไม่กระทบกระทั่งใคร นี่เป็นหลักทั่วไปในการแสวงหาอย่างสัตบุรุษ

การนำในทางฝ่ายวิญญาณ เป็นเรื่องทางจิตใจ อยู่อย่างไม่มีอุปสรรคใดๆ อยู่อย่างไม่มีเคราะห์ กรรมใดๆ อยู่อย่าง ไม่มีความทุกข์ใจใดๆเลย ความทุกข์นี้มันเกิดขึ้นมาจากความโง่ที่ต้องการอย่างนั้น ต้องการอย่างนี้ แล้วมันเป็นไปไม่ได้ตามต้องการ ให้มันเป็นไปตามปัจจัยของมันไม่ต้องการให้มากไปกว่าความเป็นไปตามเหตุ ตามปัจจัย

ดังที่ ท่านพุทธทาสภิกขุ (อ้างโดย ไกรนุช ศิริพูล, 2531 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ครู ตามพหุ-

อรรถาธิบาย แปลว่า สอน นัก คำว่า ครู แปลว่า นัก แต่ในที่นี้หมายความว่า ครู คือ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในด้าน ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จิตหรือวิญญาณ (Spiritual Guide) จึงเป็นผู้ยกสถานะทางวิญญาณของโลก โลกจึงต้องยกย่องบูชาครู ครูจึงต้องเป็นผู้เสียสละ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่หวังผลตอบแทน

พระปลัดคนอบ รกจิตลีโล (2537 : 24) ซึ่งเป็นพระวิชากรให้อบรมข้าราชการและลูกจ้างของกรุงเทพมหานครในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ได้ให้ความหมายของไว้ดังนี้

ความหมายที่หนึ่ง ครู คือ ผู้สั่งสอนศิษย์ ความหมายนี้บ่งบอกถึงคุณสมบัติและหน้าที่ของครูอยู่ในตัวแล้ว

ความหมายที่สอง ครู คือ ผู้นำศิษย์ไปสู่ความเจริญ หมายถึงผู้ที่จะนำแสงสว่างเข้าสู่ชนบทนำเอาคุณสมบัติอันสำคัญของมนุษย์ มาบรรจุให้กับมนุษย์ในถิ่นนี้ นอกจากครูแล้ว คนอื่นพึ่งยาก ไม่รู้จะไปพึ่งใครอีกแล้ว

ความหมายที่สาม ครูคือ ผู้หนัก ในที่นี้มองในแง่ของการทำงานมองไปที่ภาระหน้าที่ที่ทำงานของครู รวมไปถึงคุณสมบัติของครู ที่รวมไปถึงคุณสมบัติของครู ที่จะต้องเป็นคนหนักแน่นด้วย

ความหมายที่ดี ครูคือ ผู้ที่ศิษย์ต้องให้ความเคารพ เนื่องจากครูทำงานหนักให้ชีวิตใหม่แก่เขา ให้ความรัก ให้ความอบอุ่นแก่เขา เป็นที่ปรึกษาของเขา ให้ความรู้ในการดำเนินชีวิตแก่เขา เขาจึงต้องทำความเคารพ

ความหมายที่ห้า ครู คือ ผู้นำทางวิญญาณ หมายถึงนำทางความคิด เพราะความคิดเป็นตัวแปรพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นบ่อเกิดแห่งความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ เป็นบ่อเกิดของความสงบ หรือความวุ่นวายของชีวิต ฉะนั้น ครูจะต้องนำทางความคิดด้วย ไม่เอาความคิดผิดๆ ไปยึดเชิดให้กับลูกศิษย์ ต้องนำไปถูกทาง ต้องพัฒนาที่ความคิด ต้องนำความคิดให้ถูกต้อง

ความหมายที่หก ครู คือ ผู้ยกระดับวิญญาณให้สูงขึ้น หมายถึงยกระดับวิญญาณของพวกเขาให้สูงกว่าสัตว์เครื่องจான ให้เขารู้จักบังคับตัวเอง มีเหตุผล มีความละเอียด มีความเกรงกลัว มีหิริโอตตปะระ รู้จักดำเนินชีวิตที่สูงกว่า เหนือกว่า ประเสริฐกว่า เจริญกว่า

ความหมายที่เจ็ด ครู คือ ผู้เปิดประตู หมายถึง ครูจะต้องเปิดประตูให้ลูกศิษย์ ไม่ให้ลูกศิษย์มีมันสมองอันถูกขังไว้ มีแนวความคิดอันถูกขังไว้ด้วยค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม

ความหมายที่แปด ครู คือ ผู้นำสัตว์ออกจากวิญญสงสาร เป็นความหมายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมครู เป็นยานพาหนะที่นำสัตว์ออกจากวิญญสงสาร คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย หรือ มีกิเลส ก่อกรรม เกิดทุกข์ วนเวียนอยู่อย่างนี้ ส่วนครูในปัจจุบัน เป็นครูที่สอนธรรมคา ให้คนยังติดอยู่ในโลก แต่ว่าอยู่สงบสุขในระดับหนึ่ง

เปลื้อง ณ นคร (2516 : 89) ได้ให้ความหมายของ “ครู” ไว้ดังนี้

1. ผู้มีความหนักแน่น
2. ผู้ควรแก่การเคารพของศิษย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ผู้สั่งสอน

และมานิต มานิตเจริญ (2519 : 195) ได้ให้ความหมายของคำว่าครู ไว้คล้าย ๆ กันดังนี้

1. ผู้สั่งสอน
2. ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์
3. เครื่องเตือนใจ เช่น ฝึกเป็นครู

ความหมายของคำว่า “ครู” มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ไว้หลายอย่างพอสรุปได้ดังนี้ (สุภาพ นิมิตรพานิช, ม.ป.ป. : 119)

1. ครู คือ ผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็ก และคอยช่วยเหลือแนะนำให้เด็กเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ
2. ครู คือ ผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นผู้มีความเจริญงอกงาม ในทุก ๆ ด้านรวมทั้งคอยจัดประสบการณ์ให้กับเด็กด้วย

ความหมายของคำว่า ครูนั่น ยังมีผู้ให้ความหมายอีกมากมายหลายท่าน แต่เท่าที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า ครูหมายถึง เป็นผู้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์เป็นผู้ที่มีความประพฤติควรแก่การเคารพบูชาของศิษย์

2.2 ลักษณะของครูที่ดี

ครูทุกคน มีความปรารถนาที่จะเป็นครูที่ดี แต่จะเป็นครูที่ดีมากน้อยเพียงไรนั้นครูสามารถที่จะประเมินผลตนเองได้จากคุณลักษณะของครูที่ดี จากผลการวิจัย จากหลักธรรมะทางศาสนา และจากทัศนะต่าง ๆ ของครูผู้อาวุโสในวงการศึกษา ซึ่งมีผู้เขียนไว้มากมาย ทั้งของคนไทยและของชาวต่างประเทศ หากครู ได้พิจารณาคคุณลักษณะของตนเองแต่ละข้อ ๆ แล้วปฏิบัติตาม หรือ ปรับปรุงตนเองในแต่ละข้อ ๆ ที่ครูยังบกพร่องอยู่ให้สมบูรณ์ขึ้น ครูก็สามารถจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของครูที่ดีตามอุดมคติที่ตั้งไว้ได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (อ้างโดย ชนดี ชุ่มจิต, 2531 : 120) ได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัสแก่ครูอาวุโสในโอกาสที่เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ประจำปี 2522 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2523 ดังนี้

“ครูที่แท้จริง เป็นผู้กระทำแต่ความดี” ได้แก่

1. ต้องขยันหมั่นเพียร และอดสาหะพากเพียร
2. ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
3. ต้องหนักแน่น อดกลั้น และอดทน
4. ต้องรักษาวินัย สำนวณระวังความประพฤติของตน ให้อยู่ในระเบียบแบบแผน

เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 อันติงาม
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ต้องปลื้มใจ ปลื้มใจ จากความสะอาดสบาย และความสนุกรื่นเริงที่ไม่สมควรแก่เกียรติภูมิของตน

6. ต้องตั้งใจให้มั่นคง และแน่วแน่

7. ต้องซื่อสัตย์ และรักษาความจริงใจ

8. ต้องเมตตาหวังดี

9. ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ

10. ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งในด้านวิชาการและความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล

พระราชดำรัสดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นลักษณะของครูดีที่สังคมปรารถนา หากครูได้ยึดเป็นหลักในการปฏิบัติตน ก็จะบังเกิดความเจริญงอกงามแห่งตนและสังคม ตลอดจนช่วยยกฐานะของวิชาชีพครูให้มีเกียรติภูมิสูงขึ้นอีกด้วย

นพพจน์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 39) ระบุถึงคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน หรือผู้ให้การอบรม ควรประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการในสาขานั้น ๆ เป็นอย่างดี

2. เป็นผู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์

3. เป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องทั่ว ๆ ไป

4. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี

5. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

6. เป็นผู้ที่มีศิลป์ในการพูด

7. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้อุปกรณ์การสอนหรือการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมการฝึกหัดครู (2515 : 11-15) ได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ “มาตรการพื้นฐานบางประการสำหรับการสร้างครูที่ดี” ซึ่งประกอบด้วยระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานจากรับดีกรมการฝึกหัดครู และหนังสือเวียนของกรมการฝึกหัดครู เกี่ยวกับมาตรฐานของครูที่ดี ของศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี ขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมการฝึกหัดครู หนังสือฉบับนี้ได้แจกจ่ายไปยังหัวหน้าสถานศึกษาฝึกหัดครูทุกแห่ง และโรงเรียนสาธิต เพื่อแจกจ่ายแก่ครูในสังกัดสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ครูที่จะทำสิ่งใดเป็นผลสำเร็จนั้น แต่ละคนจะต้องมี

1.1 ความรู้

1.2 ทักษะ และ

1.3 ทศนคติ (เจตคติ) หรือ “น้ำใจอันดีงาม”

เอกสารนี้เป็นเอกสาร “นำใจอันดีงาม” ประกอบด้วย 3 ประการคือ 1. ความรู้ 2. ทักษะ และ 3. ทศนคติ (เจตคติ) หรือ “น้ำใจอันดีงาม” ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 ยกย่อง ให้เกียรติ และนับถือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ

2.2 ช่วยเหลือ แบ่งปัน ร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ

2.3 เข้าใจที่จะใช้ “ปัญญา” ในการที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่ปวง ไม่ใช้ความโกรธ ความโลภ และความหลงผิดเข้าปฏิบัติต่อกัน

3. การปฏิบัติต่อกัน บางโอกาสอาจพลาดพลั้งด้วย โลภะ โทษะ และโมหะ ครูก็ควรมีน้ำใจ ใหญ่พอ ที่จะขอมาหรือยกโทษให้ด้วยความจริงใจ

4. ผู้เป็นครูควรจะได้สร้าง “ความมุ่งหมายของชีวิต” ให้กับศิษย์ของตน ในระยะที่ยังอยู่ใน วิทยาลัยานี้ได้อย่างเหมาะสมและแน่นแฟ้น ได้แก่

4.1. พยายามชวนช่วยสร้างสมวิทยาการทั้งปวง ทั้งทางด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติให้ เกิดแก่ตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.2 พยายามชวนช่วยสร้างสมให้เกิดมีคุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมขึ้นในใจของ ตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.3. พยายามชวนช่วยสร้าง “สมรรถภาพในการเป็นครู” ให้เกิดแก่ตนเองให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้

“สมรรถภาพในการเป็นครู” ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

4.3.1 สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

1. ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
2. ใช้หลักการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็ก
3. วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
4. ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
5. ใช้วิธีการวัดผลที่เหมาะสม
6. ใช้แบบทดสอบต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

7. ปกครองชั้นและบริหารงานของชั้นได้อย่างราบรื่น ตลอดจนปฏิบัติงานธุร- การต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ตามที่เหมาะสม

4.3.2 สามารถ อบรม แนะนำ และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

1. หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรม และหลักธรรมต่างๆ ไว้ประจำตัวได้ แล้ว ก็ย่อมจะปกครองตัวเองได้

2. ใช้หลักการและวิธีการของการแนะนำ และการอบรม
3. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดา มารดาและผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนการอบรม
4. ใช้ผลของการวิจัยให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ความสำคัญของ “กิจกรรมในหลักสูตร” หรือ “กิจกรรมร่วมหลักสูตร” ในการเรียนการสอนตามที่เหมาะสม

2. รับหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นอย่างเต็มใจ

3. รักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวง

4.3.4 สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี และร่วมมือกับชุมชนได้เป็นอย่างดี โดย รู้จัก

1. วางคนให้สมกับที่เป็นครู

2. ช่วยเหลือปรับปรุงชุมชนตามที่เหมาะสม

3. บำเพ็ญคนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนตามที่เหมาะสม

4.3.5 สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จัก

1. เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครู โดยการเขียน การพูด การค้นคว้า ที่เกี่ยวกับ

วิชาการ

2. เป็นสมาชิกที่ดีของสมาคมทางวิชาการที่เหมาะสม

3. ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้เป็นครูอย่างเคร่งครัด

4. ส่งเสริมตัวเองให้ก้าวหน้าในทางวิชาการศึกษาอยู่เสมอ

5. ช่วยเหลือแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ ๆ และดูแลแนะนำผู้ที่มาเป็นนักเรียน

ฝึกสอนในโรงเรียนของตน

5. ต้องสำนึกเสมอว่า คนจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี หรือเป็นแม่พิมพ์ที่ดีของศิษย์ และจะต้องเป็นที่พึ่งของศิษย์ของตนต่อไปในอนาคต

6. การปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เช่น

6.1. อาจารย์ผู้สอนแต่ละชั่วโมง ทำการอบรมสอดแทรกเรื่องคุณธรรม เป็นประจำตลอดทั้งปี

6.2 จัดให้อาจารย์ผู้สอน รับผิดชอบ นักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อช่วยอบรม ช่วยแก้ปัญหา และเป็นที่พึ่งพาทางคุณธรรมและศีลธรรม ให้แก่ผู้อยู่ในความรับผิดชอบของตน

6.3 ถ้ามีหน่วยแนะแนว ก็ให้หน่วยแนะแนวช่วย แก้ปัญหา และอบรมเป็นรายตัวหรือเป็นกรณี ๆ ไป

ลักษณะครูที่พึงประสงค์ จากการสัมมนาในระดับชาติ เรื่องการปฏิรูปการฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 24 – 27 ธันวาคม 2524 (ถัดคา เสนาวงษ์, 2532 : 101 – 102) สรุปได้ดังนี้

1. มีความเป็นครู ทำคนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรักเมตตาต่อเด็ก รับผิดชอบต่อหน้าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ ขอมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความยุติธรรม ใช้ชีวิตที่สงบและเรียบง่าย นด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. มีความรู้ดี คือวิชาเฉพาะ ตามระดับที่จะสอนวิชาชีพครู การวิจัย การประเมินผล และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตลอดจนความรู้รอบตัวทั่วไปจนเกิดทักษะ

จากคุณลักษณะของครูที่ดีตามที่เสนอต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าผู้ที่เป็นครูได้ ควรมียุทธศาสตร์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สอนดี คือ สอนให้เด็กเกิดมีความรู้ ความสามารถ มีความเฉลียวฉลาดสอนได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง มีความรู้กว้างขวาง สามารถถ่ายทอดให้ศิษย์ของตนสนใจด้วยกลวิธีสอนที่แปลกใหม่ อยู่เสมอ ขยันในการอบรมสั่งสอนศิษย์ และสอนให้เป็นคนดี

2. ประพฤติดี คือ มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ รักษาระเบียบวินัยในทางปฏิบัติงาน การแต่งกายที่ถูกต้องและเหมาะสม มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ยึดมั่นในจรรยาครู พระราชบัญญัติฯ ฉบับใหม่ (2525 : 3-4) ได้ให้คคิเตือนใจแก่ผู้ประกอบอาชีพครูทั้งหลาย โดยนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาอธิบายถึงคุณธรรมของครู 7 ประการ ไว้ดังนี้คือ

1. ปิยะ หรือ ปิโย คือ การทำตนให้เป็นคนน่ารักของศิษย์ การที่จะให้น่ารักจะต้อง

1.1 รักดีมากกว่ารักตัว

1.2 มีหน้าตาขี้มเข้มแจ่มใส

1.3 ให้ความสนิทสนมกับศิษย์

1.4 พูดจาอ่อนหวานสมานใจ

1.5 เอาใจใส่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เกิดความรู้

1.6 เป็นเพื่อนเด็กในสนามกีฬาเป็นครูในห้องเรียน

1.7 เป็นเพื่อนร่วมทุกข์เมื่อเด็กเป็นทุกข์ คอยปลอบโยนให้กำลังใจ

2. ครู (ครู โก) คือการเป็นคนหนักแน่น เป็นครูจริง ๆ ทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กในทางสร้างสรรค์จริงๆ มีใจสงบมีเหตุผล ไม่ใจร้อน ไม่เป็นคนเจ้าอารมณ์ เป็นคนหนักแน่นประดุจหิน ไม่เบาเหมือนนุ่น เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายทุกกรณี

3. ภาวนิโย คือ เป็นผู้อบรมคนให้เจริญสนใจการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นคนสะอาด ขาวมอการณโกล เป็ใจรับความรู้ ความเข้าใจอยู่เสมอ ไม่ลำหถึงใคร เป็นครูเวลาสอนเด็ก เป็นนักเรียนเมื่อมีเวลาว่างเป็นนักสากลนิยมถือศาสนาเป็นหลัก เชื่อกฎแห่งกรรม ว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว มีการควบคุม กาย วาจา ใจ ด้วยศีล ควบคุมความเห็นด้วยปัญญา จึงจะเอาตัวรอดปลอดภัย

4. วัตตา คือ เป็นคนเคารพระเบียบแบบแผน เป็นคนมีระเบียบในการแต่งกาย มีระเบียบตั้งแต่หัวจดเท้า

5. วจนักขโม คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อสิ่งที่ไม่กระทบปกติเด็กก็ย่อมมีความซุกซนตามธรรมชาติที่น่ารำคาญ ครูจะรำคาญไม่ได้จึงต้องอดทนเป็นพิเศษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. คัมภีร์กถกัตตา คือ การเป็นผู้เข้าใจหลักการสอน วิชาอะไรควรสอนอย่างไร เด็กจึงจะเข้าใจ ของยากต้องสอนให้เป็นของง่าย สอนตั้งแต่เรื่องที่รู้แล้ว ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ง่ายไปหายาก คำไปหาสูง เป็นต้น

7. โนฏฐานนินิโยเซ คือ การไม่ชักนำศิษย์ไปในทางที่ตำหนิและครูไม่ควรประพฤติสิ่งที่ตำหนิให้เด็กเห็น ครูควรหลีกเลี่ยงอบาสมุขทั้งปวง

ในทัศนะของ เฉลียว บุรีภักดี (2520 : 12-13) ได้ให้ความเห็นว่า ครูดีต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้ คือ

1. รู้วิชาที่สอนเป็นอย่างดี
2. ชอบวิชาที่สอน
3. ชอบเด็ก
4. รู้จักเด็ก
5. ใจกว้าง
6. ความรู้กว้างขวาง
7. มีอารมณ์
8. จ้านมัน
9. มีความหวัง
10. มีเมตตาธรรม

วัลดี หลี่สันติพงษ์ (2515 : 26) ได้สรุปบุคลิกภาพที่ดีของครูจากผลงานวิจัยว่าประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ความเป็นผู้นำ
2. ความว่องไว
3. ความเข้มแข็งอดทน
4. ความกล้าหาญ
5. ความรับผิดชอบ
6. มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น
7. ความยืดหยุ่น
8. ความคิดสร้างสรรค์
9. ความเชื่อมั่นในตนเอง
10. ความคิดที่ทันสมัยและต้องตื่นตัวอยู่เสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนู แสงศักดิ์ (2524 : 9-11) มีความเห็นว่า ลักษณะของครูที่ดีนั้นมี 5 ประการ คือ

1. มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี ครูจะต้องเอาใจใส่ปัญหาของนักเรียน คอยตอบปัญหาให้กระจ่าง แน่แนว ไม่แสดงอารมณ์รุนแรง ไม่เยาะเย้ย รู้จักระงับอารมณ์ มีน้ำใจนักกีฬาอดทน วางตัวเหมาะสมกับเด็ก ไม่สนิทสนมเกินไป ไม่ทำให้ขายหน้า รู้จักชมเชย เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลการสอน และตัดสินใจความดีงามของนักเรียนด้วยเหตุผล

2. มีความรักในอาชีพครู มีส่วนช่วยแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเสมอ รับฟังคำแนะนำปรับปรุงตนเองเสมอ ทนสม้ยต่อความรู้และกิจกรรมการสอนของครู เห็นว่าอาชีพครูคือสอน ไม่อมกุ่มิ ร่วมมือสนับสนุนสมาคมการศึกษาหรือวิชาชีพที่สนใจ ทำคนให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ มีความสามารถในอาชีพ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการสอน

3. มีจรรยาครู ไม่แพร่ข่าวลือ ชื่อสัตย์ต่ออาชีพ ไม่ขโมยผลงานของผลงานของผู้อื่น ไม่ให้ร้ายผู้อื่น มีมารยาทในการติดต่อราชการตามลำดับสายงาน ปรับปรุงตัวเองเสมอ รักษาความลับของนักเรียน ไม่นำผู้อื่นมาินทาให้นักเรียนฟัง ไม่ใช้อิทธิพลส่วนตัวในทางราชการ และปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้กับราชการอย่างเคร่งครัด

4. มีคุณสมบัติส่วนตัวดี มีความซื่อสัตย์ สติปัญญาดี เชื้อมั่นในตัวเอง มีความคิดริเริ่มกระตือรือร้น คิดปรับปรุงโรงเรียน ไม่ทำกิริยาอาการอันน่ารำคาญ ตรงต่อเวลา ให้คะแนนที่เที่ยงตรงเข้าใจกฎระเบียบและปฏิบัติโดยเคร่งครัด

5. มีรูปร่างท่าทางดี เสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย สวมเสื้อผ้าเหมาะสมกับกาลเทศะ รักษาท่าทางให้สง่างาม แต่งกายสุภาพ รูปร่างดีสรรเหมาะสมกับการเป็นครู

ส่วน บุญถิ่น อุดถาวร (2514 : 15) ได้กล่าวถึงการผลิตครู ไว้ว่าต้องมุ่งผลิตครูดี ซึ่งมีลักษณะคืออย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. ครูควรเป็นผู้มีความรู้ คือ มีทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชา และจะต้องสร้างสมเพิ่มพูนอยู่เสมอ

2. ครูควรมีความสามารถในกลวิธีสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ และวิถีทางแห่งปัญญาและอบรมแนะนำเด็กไปสู่หนทางอันดีงาม ครูควรเป็นผู้เข้มไปด้วยคุณธรรมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ สุรินทร์ สรสิริ (2515 : 3) ได้ให้ความเห็นว่า ครูที่ดีนั้นต้องมีพฤติกรรมที่ดี 12 ประการ คือ

1. ตรงต่อเวลา
2. ทำงานเป็นเนืองนิจ
3. เตรียมการสอนสม่ำเสมอ
4. เป็นตัวอย่างที่ดีกับนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ 5. ทำงานเสร็จเรียบร้อยรวดเร็ว ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. รู้และรับผิดชอบขอบข่ายงานของตน
7. หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
8. ไม่ถือเอาถือเอา และมีความสามัคคีกลมเกลียว
9. ต้องมีจรรยาบรรณ และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู ของครูสภา
10. ประจบทั่วหน้าสถานศึกษา ด้วยการทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดให้ มิใช่คอย

ประจบ

11. เสนอหน้า และสอพลอด้วยการพูดเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง ให้นายทราบแล้วทำให้นายและลูกน้องแตกกัน
12. ช่วยงานพิเศษเมื่อได้รับการขอร้อง

2.3 บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์

ครูมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้นักเรียนได้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในทุกๆด้าน สุจริต เพียรชอบ (2522 : 7) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นครูควรมีบทบาทหลายด้าน โดยเฉพาะต้องเป็นผู้พัฒนานักเรียนให้รู้จัก มีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ และมีสติปัญญาสูงขึ้น พยายามปลูกฝังลักษณะนิสัยที่สำคัญๆ ได้แก่ การตรงเวลา การรักงาน ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย และเป็นผู้มีวัฒนธรรมทั้งนี้ ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การที่ครูจะพัฒนานักเรียน และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น ครูต้องพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นด้วย แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดของชาลส์ ซี. ไสยเพชร (2523 : 23) ซึ่งกล่าวถึงบทบาทความรับผิดชอบของครูว่า ต้องมีบทบาทด้านการสอนนักเรียน ตลอดจนทำหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งเรื่องตัวเอง ครอบครัว โรงเรียนและการพัฒนาชุมชน ด้วยเหตุที่ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ในหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีจำนวนมากที่สุด และอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ครูจึงได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อถือจากประชาชนในชนบท ให้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาชุมชนในชนบท ดังคำกล่าวของ ค้วน ขาวหนู (2531 : 11) ที่ว่า ครูชนบทจำนวนมหาศาลคือบุคลากรหลักในการพัฒนาชนบทโดยแท้จริง และเป็นเครื่องมืออันประเสริฐ ที่รัฐบาลสามารถใช้พัฒนาชนบท ได้เป็นอย่างดี และทัศนีย์ สุกเมธี (2524 : 5) กล่าวถึงบทบาทของครูที่ดีในสังคมว่า นอกจากจะต้องมีความสามารถในการสอน มีเทคนิคและวิธีการสอนที่ดีแล้ว ครูจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ดี โดยเฉพาะทางด้านวิชาการ สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีบุคลิกที่ดีทั้งด้านรูปร่างท่าทาง กิริยามารยาท การแต่งกาย มีความประพฤติดีตามหลักคุณธรรม โดยเฉพาะเป็นแบบอย่างที่ดีของคนทั่วไป พร้อมทั้งมีสุขภาพแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทั่วไป และสามารถช่วยเหลือ

พัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ทรัพยากรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครูเป็นผู้ที่ต้องรับภาระหน้าที่ต่อสังคม ดังนั้นเพื่อเป็นการยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อสังคมและชาติบ้านเมือง จึงขออัญเชิญพระราโชวาทของ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2523 ความตอนหนึ่งว่า “...หน้าที่ของครูนั้นเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการปลูกฝังความรู้ ความคิดและจิตใจให้แก่เยาวชน เพื่อที่จะให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีและมีประสิทธิภาพของประเทศชาติในกาลข้างหน้า ผู้ที่เป็นครูจึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างสรรค์บันดาลอนาคตของชาติบ้านเมือง...” และอีกตอนหนึ่งเป็นพระราโชวาทของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2536 ความตอนหนึ่งว่า “อาชีพครูถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงและก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งได้แก่ เยาวชนของชาติเสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะสามารถ ช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้...” จากพระราโชวาทของทั้งสองพระองค์ตามที่ได้อัญเชิญมากล่าวไว้ข้างต้นเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อความเจริญของบุคคล และชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะชาติบ้านเมืองจะเจริญได้ เพราะคนในชาติได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี การพัฒนาคนจะดำเนินไปอย่างถูกวิธีเพราะมีระบบการศึกษาที่ดี และระบบการศึกษาจะดำเนินไปด้วยดีต้องอาศัยครูที่มีคุณภาพ ถ้าหากสถาบันการศึกษาทุกระดับได้ครูอาจารย์ที่มีคุณภาพแล้ว จึงเชื่อได้ว่าการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน จะต้องประสบความสำเร็จภายในเวลาอันรวดเร็ว

บทบาทของครู – อาจารย์

แนวคิดสำคัญประการหนึ่งที่มีการเสนอเพื่อปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปบทบาทและหน้าที่ของครู แต่เดิมมาครูมักเป็นพระและผู้มีฐานะดีที่สอนเด็กด้วยใจรักสมัครใจ และศรัทธาในอาชีพครู ต้องการอบรมคนให้ดีโดยไม่หวังสินจ้างรางวัล จึงทำด้วยความจริงใจ สำนึกในภาระหน้าที่รับผิดชอบ คนจึงยกย่องครูไว้ในฐานะสูง เป็นปูชนียบุคคล ต่อมาถึงสมัยปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไป คนมีมากขึ้น แนวคิดและวิธีจัดการศึกษาเปลี่ยนไป ครูเปลี่ยนอาชีพมาเป็นข้าราชการและเป็นลูกจ้าง พนักงาน เนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม ทำให้ครูไม่สามารถคงสภาพเดิมไว้ได้ ดังนั้น ภาพของครูปัจจุบันเป็นแค่ “ผู้ที่มีหน้าที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียนและผู้มีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม เช่นเดียวกับวิญญาณจะพึงมี” เท่านั้นเอง ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของครูจึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ถัดมา เสนาวงษ์ (2532 : 46) ได้อธิบายความหมายบทบาทและหน้าที่ของครู หมายถึงพฤติ

เอกสารกรมของครูที่ต้องแสดงออกให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ การงาน โดยมีของเขตการกระทำตาม รค่า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กฎที่สังคมคาดหวัง และจากสามัญสำนึกของเราเนื่องจากครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2533 : 579-580) ได้แสดงบทบาทร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน และหน้าที่ที่สำคัญของครูไว้ดังนี้

บทบาทร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. ครูทำความรู้จักคุ้นเคยกับนักเรียนก่อน เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน รู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยจนเกินไป
2. ควรอธิบายชี้แจงเนื้อหาขอบข่ายของวิชาที่จะเรียน กิจกรรมที่จะร่วมกันทำ เครื่องมืออุปกรณ์ที่นักเรียนต้องเตรียมมา การส่งงานและการประเมินผล
3. ควรสนับสนุน และคอยกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียน ให้สามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองได้ เกิดความมั่นใจ และตั้งใจติดตามผลงานสม่ำเสมอ
4. ควรนึกเสมอว่าผู้เรียนทุกคน มีความถนัดตามธรรมชาติต่างกันและมีความสนใจต่างกัน อย่าพยายามกำหนดแบบให้ผู้เรียนต้องมีบุคลิกภาพเหมือนกันหมด
5. ควรนึกเสมอว่าการให้รางวัลมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย
6. ควรพัฒนาตนเองและปรับปรุงแนวทาง ในการจัดสถานการณ์ให้มีการเรียน การสอนแปลกใหม่เกิดขึ้นเสมอ ๆ

โกสินทร์ รังสยาพันธ์ (2530 : 33-34) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดบทบาทครูที่พึงประสงค์ไว้ดังต่อไปนี้

บทบาทเฉพาะตัว

1. เป็นผู้ที่รักการอ่านการค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย มั่นใจและศรัทธาในอาชีพครู
2. เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก เพื่อเผยแพร่ความคิดความรู้ต่อสาธารณะ และเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน
3. เป็นผู้ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยาที่ยอมรับในชุมชน
4. เป็นผู้ประกอบอาชีพพอควรแก่อัตภาพ ฐานะเบาบั้น มัธยัสถ์ ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม

บทบาทต่อนักเรียน

1. เป็นผู้ช่วย และแนะให้นักเรียนมีหลักรู้จัก วิธีศึกษาค้นคว้าและเลือกทางของตนเองอย่างอิสระ
2. เป็นผู้ฝึกนักเรียนให้สามารถทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และมีวินัยในตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เป็นผู้สนใจศึกษาธรรมชาติของศิษย์ ให้ความรักเอาใจใส่ศิษย์ ขจัดช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์

4. เป็นผู้ศึกษาความสนใจ ความถนัด ความสามารถของนักเรียน และหาทางส่งเสริมแนะนำในการเลือกวิชาและอาชีพให้นักเรียนได้เหมาะสม

5. เป็นผู้ส่งเสริมให้นักเรียน ฝึกฝนในคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของชาติ

บทบาทต่อสังคม

1. เป็นผู้มีความรู้ ความสนใจการเกษตร และมีส่วนร่วมกิจกรรมการเกษตรในท้องถิ่นได้ดี
2. เป็นผู้รักความยุติธรรม และกล้าต่อสู้ เพื่อความเป็นธรรมของสังคม ด้วยสติปัญญา ตามกระบวนการที่เหมาะสม

3. เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ของท้องถิ่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. เป็นผู้ส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามโอกาสที่เหมาะสม

ไกรนุช สิริพุด (2531 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูต่อสังคมปฏิบัติได้ดังนี้

1. เป็นผู้นำของชุมชน และรวมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
2. ช่วยพัฒนาชุมชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เช่น การบริการความรู้ทางวิชาการทางวิชาชีพ การอนามัย และการอบรมศีลธรรม จรรยา

3. สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม โดยถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ สู่นักเรียน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งสนับสนุนให้อนุรักษ์ และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับขนบประเพณี วัฒนธรรมของชาติ

4. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. สนับสนุนกิจกรรมที่เสริมความมั่นคงแก่ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
6. ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. แสวงหาเทคโนโลยีและทรัพยากรในชุมชน นำมาพัฒนาการศึกษาและอาชีพของชุมชน
8. บำรุงรักษา ป้องกันสาธารณสมบัติ ปุชนิยสถาน โบราณสถาน อันเป็นสมบัติส่วนรวมของชาติ

9. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นแบบอย่างแก่บุคคลในชุมชนทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป

จากบทบาทและฐานะของครูในปัจจุบันพบว่า ครู คือผู้พัฒนาคุณภาพของคนและสังคมไม่ว่าสังคมจะมีรูปแบบใด คือ สังคมอุตสาหกรรม สังคมเกษตรกรรม หรือ สังคมวิทยาศาสตร์ก็ตาม บุคคลในสังคมนั้น จะเป็นแพทย์ ทหาร พ่อค้า นักธุรกิจ นักแสดง ทนายความ หรือวิศวกร ฯลฯ บุคคลเหล่านี้ย่อมผ่านการหล่อหลอมมาจากฝีมือครูทั้งสิ้น ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ (ทัศนคติ) ครูจึงเป็นผู้สร้างบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในสังคม ให้มีบทบาทสำคัญในสังคม ครูจึงเป็นวิศวกรสังคมโดยแท้ รวมทั้งต้องเป็นผู้นำสังคมในด้านคุณธรรมวัฒนธรรม การปรับตัว และการสร้างสรรค์

ไกรนุช ศิริพุด (2531 : 7-8) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “หน้าที่” ไว้ดังนี้ คือ

หน้าที่ (duty) หมายถึง กิจที่ต้องกระทำ หรือภาพกิจที่บุคคล ซึ่งเป็นพลเมืองของรัฐต้องปฏิบัติ เพื่อความเจริญก้าวหน้า เพื่อความผาสุก และเพื่อความมั่นคง ทั้งส่วนตนและส่วนรวม หน้าที่ของครูในฐานะเป็นวิศวกรสังคมนั้น มีอยู่มากมายที่ต้องกระทำและรับผิดชอบ เพราะสังคมและบุคคลทั่วไปกำหนด และคาดหวังให้ครูเป็นอะไร ๆ ได้หลาย ๆ อย่าง ตามค่านิยมที่ถ่ายทอดกันมาช้านาน เช่น

1. ครูจะต้องเป็นแบบพิมพ์ที่ดีของศิษย์และบุคคลทั่วไป
2. ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้กว้างขวาง
3. ครูจะต้องเป็นผู้ทรงศีล
4. ครูจะต้องเป็นผู้ทันสมัย และรู้เท่าทันเหตุการณ์
5. ครูจะต้องเป็นมัคคุเทศก์
6. ครูจะต้องเป็นนักสังคมสงเคราะห์
7. ครูจะต้องเป็นศาลยุติธรรม
8. ครูจะต้องเป็นทั้งแพทย์ และพยาบาล
9. ครูจะต้องเป็นนักแสดงที่ดี

ครูต้องรับหน้าที่ต่างๆ มากมายเช่นนี้ ความรับผิดชอบของครูก็ต้องทวีขึ้นตามหน้าที่ประจักษ์ผู้พิเศษ ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมรอบตัวครู ที่ครูจะต้องเข้าไปสัมผัส หน้าที่ความรับผิดชอบที่ครูหลีกเลี่ยงมิได้ก็คือ

1. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต่อศิษย์

ในพระไตรปิฎก เล่ม 16 คัมภีร์ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค หน้า 44 และ 37 กล่าวว่าครูย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ 5 ประการคือ

1. แนะนำสั่งสอนดี
2. ให้ศึกษาเล่าเรียนดี

เอกสารนี้เป็น 3. บอกคิดปะให้สั้นเชิงไม่ปิดบังอำพรางศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ชกข่งให้ปรากฏในเพื่อนฝูง
  5. ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย กล่าวคือ จะไปทางทิศใดก็ไม่อดอยาก
- เมื่อศิษย์ได้รับอนุเคราะห์จากครูเช่นนี้ ศิษย์พึงบำรุงครูตอบแทน 5 ประการ คือ
1. ด้วยการลุกขึ้นยืนต้อนรับ เพื่อแสดงความเคารพ และให้เกียรติครู
  2. ด้วยการเข้าไปยืนคอยรับใช้ หรือให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมของครูตามสมควร
  3. ด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอนด้วยใจจริง
  4. ด้วยการอุปัฏฐากหรือบำรุงตามความสามารถของตน
  5. ด้วยการเรียนศิลปวิทยาด้วยความเคารพ

ทัศนะอื่น ๆ ที่ครูควรมีต่อศิษย์ คือ

1. มีความรัก ความเมตตาต่อศิษย์เป็นพื้นฐาน
2. อบรมสั่งสอนให้ศิษย์เป็นพลเมืองดี ป้องกัน ห้ามปรามมิให้ทำความชั่วทั้งปวง
3. แสวงหาวิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อให้ศิษย์มีความแจ่มแจ้งในวิชาการ
4. เป็นที่ปรึกษาหารือ แนะนำในด้านการศึกษาและอาชีพแก่ศิษย์
5. ดูแลส่งเสริมให้มีสุขภาพอนามัยดี สร้างสุขนิสัยที่ดี
6. ไม่นำศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย
7. ไม่แสดงความใจดี เอื้ออาทรเป็นพิเศษแก่ศิษย์ที่มีฐานะดี บิดามีตำแหน่งหน้าที่ราชการสูง หรือเป็นผู้มีอิทธิพล
8. ช่วยเหลือศิษย์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
9. ช่วยเหลือศิษย์ในทุกสถานะเท่าที่สามารถจะทำได้
10. สร้างอาชีพให้แก่ศิษย์ในอนาคต โดยสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาลำเรียนไปใช้ได้ในชีวิตจริง ๆ

2. หน้าที่ความรับผิดชอบของครูตามรูปคำในภาษาอังกฤษ

หน้าที่ความรับผิดชอบ และความสามารถของครู ตามรูปคำในภาษาอังกฤษ คำว่า ครู คือ TEACHERS มีความหมายดังนี้

T = Teaching

E = Ethics

A = Academic

C = Cultural Heritage

H = Human Relationship

E = Evaluation

เอกสารนี้เป็น **R = Research** สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

S = Service

T (Teaching) หมายถึง ครูต้องทำหน้าที่สอนศิษย์ให้ศิษย์เป็นพลเมืองดีของชาติ และสอนอย่างไรจึงจะเรียกว่า สอนดี สอนเก่ง กิลเบิร์ต ไฮเอท (Gilbert Highet) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The ART OF Teaching ดังนี้

1. ต้องมีความรู้ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน
2. ต้องเป็นผู้มีอารมณ์ขัน
3. เป็นผู้มีความจำดี และมีกำลังใจดี
4. ไม่เป็นผู้สูงอายุจนเกินไป และมีลักษณะอ่อนแอ
5. เป็นผู้มีใจรักเด็ก และมีความเมตตา
6. เป็นผู้มีความอดทนที่จะทำงานในชีวิตประจำวัน ท่ามกลางเสียงรบกวนของเด็ก ๆ
7. เป็นผู้นำของเด็กมากกว่าที่จะเป็นตำรวจคอยจับเด็กที่ประพฤติผิด
8. มีความเข้าใจในพัฒนาการและความสนใจของเด็กแต่ละคน
9. สามารถทำการสอนเด็กในชั้นเดียวกัน ที่มีสมรรถภาพต่างกัน

E (Ethics) หมายถึง ครูต้องเป็นผู้มีจริยธรรม มีความประพฤติดีมีคุณธรรมประจำใจ เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ และสังคม โดยทั่วไป

A (Academic) หมายถึง ครูต้องเป็นนักวิชาการ ต้องหมั่นแสวงหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งความรู้เฉพาะเรื่อง มีความแม่นยำถูกต้องในวิชาการ (ความรู้ต่าง ๆ นั้น ครูสามารถแสวงหาได้ในหลาย ๆ สถาบันการศึกษาในปัจจุบัน)

C (Cultural Heritage) หมายถึง ครูคือผู้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม อันได้แก่ วัฒนธรรมอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ครูจะต้องเป็นผู้ที่อบรมบ่มนิสัยของศิษย์ให้รักและนิยมในวัฒนธรรมของชาติ ทั้งครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาวัฒนธรรม อันดีงามนั้นอย่างเคร่งครัด และถือเป็นที่สำคัญที่จะต้องป้องกัน แก้ไข ผู้บ่อนทำลายวัฒนธรรม

H (Human Relationship) หมายถึงครูต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งหน้าที่ของครูจะต้องเข้าไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ อาทิ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียนผู้ปกครอง หน้าที่ ภารโรง ตลอดจนประชาชนในชุมชนที่ครูทำการสอนอยู่ ครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ย่อมประสบความสำเร็จในงานอาชีพ มีความเจริญก้าวหน้าทั้งส่วนตัว และส่วนราชการที่ครูสังกัดอยู่

E (Evaluation) หมายถึง ครูจะต้องมีความรู้และความเข้าใจอย่างดี ในวิธีการประเมินผลการสอนของตน และการศึกษาลำเรียนของศิษย์ รู้จักใช้วิธีการต่างๆ ในการประเมินผลให้เหมาะสม รู้วิธีการสร้างข้อทดสอบที่มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ เพื่อวัดผลการเรียนของนักเรียน รู้วิธีการจัดระดับคะแนน ได้อย่างมีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง และเที่ยงธรรม ซึ่งครูอาจจะหาความรู้ในเรื่องนี้ได้

เอกสารจากตำราจากการศึกษานอกระบบ เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะ หรือจากการอบรมสัมมนา โยชนด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

R (Research) หมายถึง ครูจะต้องเป็นนักวิจัย เพื่อนำผลการวิจัย มาปรับปรุงการเรียนการสอน หรือการแก้ปัญหาทางการศึกษา เช่น การวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูดี การวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมของครู การวิจัยพฤติกรรมของเด็กในวัยที่ต้องการ เป็นต้น การวิจัยทุกกรณีเป็นความรู้เฉพาะด้าน ซึ่งครูจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติหรือของแต่ละสถาบันการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า

S (Service) หมายถึง ครูจะต้องเป็นผู้บริการทางการศึกษา และสังคมในทุก ๆ ด้านที่ครูสามารถจะบริการได้ เช่น

1. บริการให้คำปรึกษาหารือ และการแนะแนวอาชีพ
2. บริการด้านสุขภาพ พลานามัย
3. บริการด้านการศึกษานอกระบบ
5. บริการด้านการพัฒนาชุมชน

สรุป

หน้าที่ความรับผิดชอบของครู ก็คือ ความรับผิดชอบต่อศิษย์ ต่อสถานศึกษาที่ครูสังกัดต่อเพื่อนครู ต่อผู้ปกครองนักเรียน ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อความมั่นคงของชาติทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งผู้เป็นครูจะต้องพยายามรักษาหน้าที่ และความรับผิดชอบเหล่านี้ด้วยความสำนึก เต็มใจ เกร่งกรัด และมีประสิทธิภาพ

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของครูในอนาคตนั้น ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2527 : 9-11) กล่าวว่าตามสภาพความเป็นจริงแล้ว ในระบบและกระบวนการศึกษา ครูเป็นผู้ปฏิบัติเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาให้เข้าถึงประชาชนทุกวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกอาชีพ บทบาทหน้าที่ของครูสำหรับอนาคต จึงจำเป็นต้องเป็นบทบาทที่ซับซ้อน มิใช่เพียงผู้สอนและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ หากต้องทำหน้าที่ผู้นำทางความคิด และการแก้ปัญหา เพื่อเป็นแบบอย่างของความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสม และทันกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ต่าง ๆ มีโลกทรรศน์กว้าง มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ทันสมัย และมีคุณธรรมจรรยาที่เหมาะสมกับวิชาชีพ ครูนอกจากนี้ สายหยุด จำปาทอง (2529 : 4) กล่าวถึง ภาระหน้าที่และบทบาทในอนาคตของครูว่า ต้องมีภาระหน้าที่ในการสอน ทั้งด้านการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีวินัย ให้การแนะนำแนวทาง เปรียบเสมือนทำหน้าที่เป็นพ่อแม่ ในขณะที่เดียวกันครูก็ต้องวัดผลประเมินผล และศึกษาค้นคว้าวิจัยด้วย สำหรับบทบาทในอนาคตต้องเน้นการเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน ครูต้องมีบทบาทช่วยเหลือและช่วยพัฒนาชุมชนมากขึ้น ซึ่งแนวคิดเรื่องการช่วยเหลือและการช่วยพัฒนาชุมชนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายคน เช่น เมธี บิลันธนานนท์ (2524 : 31-34) กล่าวว่า ครูจะต้องมีบทบาท

เอกส
บาททำให้ความรู้แก่ประชาชน และช่วยพัฒนาชุมชนนอกเหนือไปจากการสอน และพจนั
สะเพียรชัย
ริคำ
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2524 : 9) กล่าวว่า ครูไม่ใช่จะทำหน้าที่สอนแต่เพียงอย่างเดียว การเกี่ยวข้องกับชุมชน หรือสังคม ในท้องถิ่น เป็นสำคัญและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด

พนัส หันนาคินทร์ (2528 : 118) สรุปลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ดีในทัศนะของนักการศึกษา ดังนี้

1. คุณสมบัติส่วนตัวครู ที่ดีควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้
  - มีความประพฤติดี
  - มีสติปัญญาสูง
  - มีสุขภาพทางกายแข็งแรง
  - มีรูปร่าง หน้าตาและบุคลิกภาพดี
  - มีความตรงต่อเวลา
  - มีเจตคติ หรือ ทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน
  - มีความสามารถในการพูดชี้แจงแสดงเหตุผล ได้ดี
2. มีคุณสมบัติทางด้านงานอาชีพ
  - มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนดีเยี่ยม
  - มีความรู้ในวิธีที่สอนเป็นอย่างดี
  - นำความคิดริเริ่มใหม่ ๆ มาใช้เสมอ
  - มีความสนใจต่องานอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ
3. มีความสามารถในการดำเนินการสอน
  - มีความสามารถเข้าใจนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน
  - มีความสามารถในการดำเนินการสอน รู้จักการให้ความกระจ่างแก่เนื้อหา ในบทเรียนได้เป็นอย่างดี
4. ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
  - มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์ฉันท์ครูกับศิษย์เป็นอย่างดี
  - มีความสัมพันธ์กับเพื่อนครูเพื่อให้งานส่วนรวมดำเนินไปสู่เป้าหมาย
  - มีความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

จากแนวคิดของนักการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรครู ส่วนใหญ่ระบุบทบาทและหน้าที่ของครูสอดคล้องกัน สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทด้านการสอน และพัฒนานักเรียน หน้าที่หลักประการหนึ่ง คือ การสอนนักเรียน แต่มิใช่เป็นเพียงการให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างเดียว หากจะต้องพัฒนานักเรียนให้เจริญทุก ๆ ด้าน เอกส ทั้งด้านความรู้ คุณภาพดีและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. บทบาทด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม จะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะชุมชนที่โรงเรียนให้บริการ เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นชุมชนที่ดี มีความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ

3. บทบาทด้านการพัฒนาตนเอง ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถสูงสุดเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยครูจะต้องพัฒนาตนเองในสิ่งต่อไปนี้

3.1 ความรู้ ครูจะต้องมีความรู้กว้างขวาง และทันสมัยพอที่จะนำไปเผยแพร่ แก่ นักเรียนได้

3.2 ความประพฤติ ครูจะต้องมีความประพฤติที่ดี ประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม-จรรยาอันเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน และบุคคลอื่นในสังคม

3.3 บุคลิกลักษณะ ครูจะต้องมีการแสดงออกที่ดีทั้งด้านร่างกาย วาจาและอารมณ์ กล่าวคือ เป็นผู้มีความสุขภาพจิตที่ดี

2.4 การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

การจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนมุ่งหวัง

กนก จันทร์ขจร (อ้างโดย โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร, 2538 : 32-34) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ที่โรงเรียนมุ่งหวังในปัจจุบันใช้ปรัชญาแนวก้าวหน้า “พิพัฒนานิยม” (Progressivism) คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม (Social progressive) ให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคนโดยเน้นการปฏิบัติ ให้ได้กระบวนการ วิธีการในการทำงานร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรม ถ้าพูดตามปรัชญาการศึกษา คือ “ปฏิบัตินิยม” (Pragmatism) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบ “สังคมประสบการณ์นิยม” (Social experimentalism) หรือ (Instrumentalism) คือ เน้นการเรียนการสอนด้วยกิจกรรม จัดการศึกษา โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางกิจกรรมการเรียนรู้ (Child centered) เรียนด้วยการกระทำ (Learning by doing) เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาทุกด้าน กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งหวังให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ได้ทดลอง ได้สังเกตจากของจริง ได้ทำงานร่วมกัน ทำให้ได้ความรู้ หรือ ความจริงสูงสุด คือ ประสบการณ์ชีวิตจริง ซึ่งได้ประโยชน์มากกว่าการเรียนด้วยการอ่านหนังสือ ทำแบบฝึกหัด และท่องจำ การจัดการเรียนการสอนแบบสังคมประสบการณ์นิยม เป็นการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ บุคลิกภาพ อุปนิสัยที่ดีงาม และได้วิธีการ กระบวนการในการทำงาน

การเรียนการสอนของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพฯ มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่

เอกสารนี้เป็นงานลิขสิทธิ์ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร หากมีการนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ถือว่าผิดกฎหมาย

ประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิต โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

ข้อเสนอในการจัดการเรียนการสอน ที่โรงเรียนมุ่งหวัง คือ จัดกิจกรรมการเรียน การสอน ให้ได้เนื้อหา สาระตลประโยชน์ตามหลักสูตรกำหนด ให้ได้ตามจุดประสงค์รายวิชา จุดประสงค์กลุ่มวิชา เต็มตามหลักสูตรกำหนด ถ้าระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อยังเป็นระบบในปัจจุบัน โรงเรียนจำเป็นต้องเน้นเนื้อหาวิชา ให้ผู้ที่จะไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เป็นพิเศษอีกส่วนหนึ่งด้วย แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเปลี่ยนแนวปรัชญาจาก สาระถนิยม คือ ยึดเนื้อหาวิชาแบบเดิมไปเป็นปฏิบัตินิยม (Pragmatism) เรียนด้วยการปฏิบัติ เพื่อเพิ่มประสบการณ์และประสิทธิภาพในการทำงาน

วิธีสอน และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวปรัชญาพิพัฒนานิยม (Progressivism) เน้นความรู้ หรือความจริงสูงสุดคือประสบการณ์ วิธีสอนใช้ปรัชญาสังคมประสบการณ์นิยม (Social experimentalism) โดยพยายามจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้ประสบการณ์ชีวิตจริง เพื่อพัฒนาตนเองโดยมี ครู อาจารย์ ผู้สอนเป็นผู้วางแผน ให้นักเรียนได้เรียนด้วยกิจกรรม การศึกษาค้นคว้าใช้ห้องสมุดรายวิชาในห้องเรียนหรือในห้องสมุด อภิปรายกลุ่ม ศึกษาจากการปฏิบัติจริง ทัศนศึกษาใช้วัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษาเข้าช่วยการสอน ต้องพยายามให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สอนให้รู้จักวิธีคิด สอนให้คิดและทำงาน โดยอาศัยระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์สอนให้รู้จักกระบวนการของการแก้ปัญหา วิธีสอนมีต่าง ๆ กัน สภาพและความเหมาะสม การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนก็ต้องมีต่าง ๆ กันด้วย

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ และทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
2. สามารถปฏิบัติตนในการรักษา และเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหา ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่าง ๆ
4. มีความภูมิใจ ในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
5. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้าง และปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน

6. มีทัศนคติต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือก

เอกอาชีพที่ เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการ และสามารถทำงานกับผู้อื่นได้

8. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตน ตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์ และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร (2538 : 31-32) ได้กำหนดวิชาที่จะให้นักเรียนได้เรียน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. วิชาบังคับ จำนวน 57 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ รายวิชาดังต่อไปนี้

1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้

1. ภาษาไทย	12 หน่วยการเรียนรู้
2. วิทยาศาสตร์	9 หน่วยการเรียนรู้
3. คณิตศาสตร์	6 หน่วยการเรียนรู้
4. สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
5. พละนามัย	3 หน่วยการเรียนรู้
6. ศิลปศึกษา	3 หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้

1. สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
2. พละนามัย	6 หน่วยการเรียนรู้
3. การงาน	6 หน่วยการเรียนรู้

2. วิชาเลือกเสรี จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่างๆ ต่อไปนี้

2.1 กลุ่มวิชาภาษา

1. ภาษาไทย
2. ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์

1. วิทยาศาสตร์
2. คณิตศาสตร์

2.3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.4 กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ

1. พละนามัย
2. ศิลปศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

1. อาชีพ

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือ ยุวกาชาดหรือ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 1
คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

2. กิจกรรมอื่น ๆ จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.2 กิจกรรมแนะแนว หรือ กิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน
1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2520 : 43) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะครูดี โดยสำรวจความ
คิดเห็นของของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารการศึกษา พระ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยอาศัยคำถาม
2 ประเภทคือ คำถามปลายเปิด และ คำถามปลายปิด

คำถามปลายเปิดมีอยู่ 6 คำถาม คือ ถามความสำคัญของครู ครูที่ไม่ชอบ ครูที่ชอบ ความ
บกพร่องของครูชาย-หญิง หน้าที่ของครู และ ลักษณะของครูที่ดี

คำถามปลายปิดมีอยู่ 2 แบบ คือ ตอนที่ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบและตอนที่
เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 130 ข้อ จำนวนเป็น 8 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ
ด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และความประพฤติด้านบุคลิก
ลักษณะ ด้านการอบรม แนะนำ และปกครองและด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
ผลงานวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ความสำคัญของครูอยู่ที่บทบาทของการสอนและประพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ครูที่มีคน ไม่ชอบมากที่สุด คือ ครูที่ขาดความรับผิดชอบ เข้าอารมณ์ ขาดความยุติธรรม
เห็นแก่ตัวและประจบสอพลอ

3. ครูที่มีคนชอบมากที่สุด คือ ครูที่ตั้งใจสอน เข้าใจและเป็นกันเอง ยุติธรรม ตรงเวลา
เสียสละ และมีเตตารธรรม

4. ความบกพร่องของครูโดยเฉพาะครูชาย บกพร่องด้านความประพฤติที่ชอบขู่อบายมุข
การแต่งกาย กิริยามารยาทไม่ดี ส่วนครูหญิงบกพร่องด้านการแต่งกายและอารมณ์จู้จี้ขี้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ด้านหน้าที่ของครูตามความคิดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตรงกับหลักการทั่วไป กล่าวคือ เห็นว่าหน้าที่สำคัญของครู คือ การสอน การอบรมเด็ก การสอดคล้องความประพฤติและการแนะแนว การช่วยดูแลอาคารสถานที่ เป็นต้น

6. ลักษณะของครูตามความคิดเห็นโดยอิสระของกลุ่มตัวอย่าง พบแต่ลักษณะของครูที่จะต้องประพฤติดี มีลักษณะดี รับผิดชอบการสอนและสอนดี ยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์

7. สำหรับลักษณะของครูดีจากคำถามปลายปิด พบว่า ลักษณะต่อไปนี้เป็นลักษณะที่จำเป็น คือ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา และรับผิดชอบ ทางด้าน ความประพฤติ ยึดมั่นอยู่ในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ความสามารถใช้ภาษาสื่อสาร และลักษณะอื่นๆ ลดหลั่นกันไปตามลำดับ

8. เมื่อนำลักษณะจากข้อ 7 มาจัดเข้ากลุ่ม สามารถจัดได้กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้คือ ลักษณะครูดี ต้องมีความรู้ดี สอนดี สุขภาพดี ประพฤติดี มีน้ำใจในทางประชาธิปไตย

9. ถ้านเรียงลำดับความสำคัญของลักษณะครูที่ดีของคำถามปลายปิด ทั้งหมด 130 ข้อโดยใช้คะแนนเฉลี่ย พบว่าลักษณะครูที่ดี ประกอบด้วย

1. คุณธรรมและความประพฤติ
2. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
3. การอบรม แนะนำและการปกครอง
4. การสอน
6. มนุษยสัมพันธ์
7. บุคลิกลักษณะ
8. สุขภาพกายและจิต
9. วิชาการ

จำเนียร น้อยท่าซ่าง (2521 : 61 – 76) ได้ทำการศึกษา เรื่องครูดีในทัศนะของเด็ก โดยถามความคิดเห็นของเด็กในชั้นมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าครูที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะ โดยทั่วไป
  - 1.1 ควรมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี
  - 1.2 ควรมีวุฒิในระปริญญาตรี
  - 1.3 มีความสามารถในการสอนได้ทั่ว ๆ ไป
2. บุคลิกลักษณะ
  - 2.1 ควรมีความสงบเสงี่ยม ระมัดระวังในการวางตัวเสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.2 ควรแต่งกายเรียบร้อย ไม่น่าสม้ย
- 2.3 พุดด้วยถ้อยคำสุภาพ นุ่มนวลและดั่งชัดเจน
- 2.4 ควรมีอารมณ์เย็น เป็นกันเองกับเด็กและมีอารมณ์ขันบ้าง
- 2.5 สุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ
- 2.6 เป็นผู้นำและเป็นที่พึ่งได้
3. ความรู้ด้านวิชาการ
  - 3.1 ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทุกด้าน
  - 3.2 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
  - 3.3 เคยเรียนวิธีสอนและผ่านการฝึกสอนมาแล้ว
  - 3.4 มีความรู้วิชาจิตวิทยาและวิชาวิศผล
4. การสอนและการปกครอง
  - 4.1 ใช้อุปกรณ์การสอนและมีการเตรียมการสอน
  - 4.2 ตรวจงานเด็กเสมอ
  - 4.3 ไม่เอาเวลาไปทำงานอื่น หนวลาสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน
  - 4.4 ยึดระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด
5. ความประพฤติ
  - 5.1 ควรประพฤติตนให้ดีกว่าข้าราชการอาชีพอื่นๆ ไม่เล่นการพนัน และเกี่ยวข้องกับอบาย มุขต่าง ๆ
  - 5.2 มีความประพฤติเรียบร้อย มีวัฒนธรรม
6. มนุษยสัมพันธ์
  - 6.1 มีความสุติธรรมและใจดี
  - 6.2 ควรร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้เข้ากับชุมชนอื่นได้
7. งานนอกเวลาและงานอดิเรก
  - 7.1 ทำงานพิเศษนอกเวลาที่สุจริต ได้แก่ สอนหนังสือ ขายของ เป็นต้น
  - 7.2 งานอดิเรก ไม่ควรทำบาป เช่น ینگนค ตกปลา เป็นต้น

ดิลก บุญเรืองรอด (2526 : 15) ได้กล่าวถึงงานวิจัยเรื่องปรัชญาการศึกษาที่ศรุไทย ของธีระ รุณเจริญ (Teera Runcharoen, 1982) ซึ่งทำการศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นว่าในอีก 10 ปีข้างหน้าครูไทยจะเป็นอย่างไร จากการศึกษาเอกสารและสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,950 คน พบว่าอาชีพครูถูกจัดว่าเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับครูไทยในอนาคต ดังนี้

1. ครูในอนาคตต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้มากกว่าในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสาร 1.1 **ความสุติธรรม** ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.2 ความคิดก้าวหน้า
  - 1.3 ความรับผิดชอบ
  - 1.4 ความซื่อสัตย์
  - 1.5 ความรู้
  - 1.6 การเข้ากับคนอื่นได้ดี
  - 1.7 ความรอบคอบ
  - 1.8 ความคิดริเริ่ม
  - 1.9 ความมีเหตุผล
  - 1.10 ความอดทน
  - 1.11 ความมีคุณธรรม
  - 1.12 ความเป็นผู้นำ
  - 1.13 มีอารมณ์ขัน
2. ในอนาคตครูประถมศึกษา ต้องเน้นการฝึกนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองสูง และทำตัวประดุจพ่อแม่ของนักเรียนเป็นพิเศษ
  3. ในอนาคตครูประถมศึกษา จะต้องเน้น บทบาทการจรรโลง ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นพิเศษ
  4. ครูประถมศึกษาต้องพัฒนาทักษะในงานทุกด้านเพิ่มขึ้น ยกเว้นการติดต่อสื่อสาร
  5. ครูประถมศึกษามาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง แต่ได้รับการฝึก ด้านศีลธรรมค่านิยมจากสถาบันฝึกหัดครูน้อย
  6. ครูประถมศึกษาที่มีความวิตกกังวลกับรายได้มาก แม้จะทำงานหนัก แต่สวัสดิการน้อย การลดชั่วโมงสอนคงจะทำให้เร่งคุณภาพการสอนได้โดยวิธีการสอนใหม่ ๆ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถภาพในความเป็นครูดี ตามความคาดหวังและเป็นจริงของนักศึกษา ที่สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยครูสกลนคร ในทศวรรษของนักการศึกษา เขตจังหวัดสกลนคร นครพนม และ มุกดาหาร การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักการศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร เกี่ยวกับสมรรถภาพในความเป็นครูดีของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยครูสกลนคร ตามสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวัง โดยการศึกษารายละเอียดแต่ละลักษณะ ลักษณะ 8 ลักษณะ และศึกษารวมทุกลักษณะและศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการโรงเรียนและผู้สอน ในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหารเกี่ยวกับสมรรถภาพ ที่เป็นจริงและตามความคาดหวัง โดยเปรียบเทียบทั้งลักษณะรวม และแยกเปรียบเทียบ

เอกสารลักษณะ 8 ลักษณะฉบับนี้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยนักการศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการโรงเรียน และผู้สอนจำนวน 648 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่าง ง่ายจากโรงเรียนที่มีผู้สำเร็จการศึกษา จากโครงการให้การศึกษา และฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อ.ค.ป.) วิทยาลัยครูสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในความเป็นครูดีของนักศึกษที่สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยครูสกลนคร โดยยึดแนวคิด ทฤษฎีจากการวิจัยของ เมลิว บูร์กักดี และคณะ (2520 : 22) ในหารสร้างแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าของ เซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการโรงเรียนและ ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูสกลนครมีสมรรถภาพในความเป็นครูดี ตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูง และตามความคาดหวังอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกันตามสภาพที่เป็นจริงและแตกต่างกันในบางลักษณะตามความคาดหวัง

เทียน ไชยศิริ และคณะ (2525 : 12) ได้ศึกษาถึงทัศนะของครู-อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา หัวหน้าสถาบันผลิตครู กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพัฒนาภาคเหนือ ที่มีต่อคุณลักษณะของครูและวิธีการพัฒนาครูประจำการ สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของครู ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การตรงต่อเวลา ความเป็นระเบียบวินัย และความเสียสละ ส่วนในการพัฒนาครูประจำการนั้น ควรจะได้มีการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านแรก คือ ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดทำแผนการสอน การตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมวิธีสอนชนิดต่าง ๆ กลวิธีการตั้งคำถาม และเทคนิคการควบคุมชั้นเรียน ด้านที่สอง คือ การวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย การสร้างข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบประเมินผล การเรียน การแปลความหมายของคะแนน และการเสนอผลการสอน การนำผลสอบไปใช้ช่วยนักเรียน การแนะแนวจิตวิทยาและการปฏิบัติราชการ ด้านที่สาม คือ ด้านสื่อการสอน ประกอบด้วย การสร้างอุปกรณ์โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น การผลิตและใช้อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ การผลิตชุดการเรียน การใช้เครื่องมือประเภทเครื่องฉายและเครื่องเสียง การผลิตและอุปกรณ์เกี่ยวกับบัตรคำ และการบริการการศึกษา ด้านสุดท้าย คือ ด้านคุณธรรมสำหรับครูประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัยและความเสียสละ และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ

กองมาตรฐานวิชาชีพครู (2526 : 7) ได้ศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตามจรรยาเอกส และมรรยาท และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู ด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ แบบ-ครค่า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอบถาม และแบบประเมินค่ากลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยราชการที่มีครูในสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครูประจำการดีเด่นของคุรุสภา ครูผู้อุทิศตนเพื่อคุณธรรม และมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู และครูผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิต และใช้สื่อการสอนรวมจำนวน 50 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของครูที่ได้จากการศึกษามี 18 ลักษณะประกอบด้วย มุ่งมั่นในผลงาน ตรงต่อเวลา ยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียน และปัญหาพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ พยายามในการสอน ตั้งใจในการสอน ควบคุมอารมณ์ได้ อุดหนุน ใ้ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนได้คุ้มค่า ศรัทธาและซื่อสัตย์ต่ออาชีพครู สุภาพเรียบร้อย ชีตมั่นในศาสนา มีมนุษยสัมพันธ์ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและ มีความสามัคคี

ถกถ นรินทร์ศิริโรจน์ (อ้างโดย กรมวิชาการ, 2534 : 38) ได้กล่าวถึงการสังเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาไทยในทศวรรษหน้า และสรุปลักษณะพึงประสงค์ของอาจารย์ที่สอน ในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

1. มีความรู้ดี ครูอาจารย์จะต้องเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานและความรู้ในสาขาวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี พัฒนาศักยภาพของตนอยู่เสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเรียนการสอนและทำให้นักเรียน ได้มีความรู้และทักษะบวกรต่อไป
2. เป็นผู้ที่สอนดี สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี มีเทคนิคในการสอน เป็นผู้แนะนำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดและสถานที่ประกอบการด้านวิชาชีพ เป็นต้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งได้เรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้านวิชาการ
3. มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์ ขยัน อุดหนุน เสียสละ รักความยุติธรรม มีเมตตาธรรมมีมนุษยสัมพันธ์ รับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน และทำงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป
4. มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย เป็นคนมีเหตุมีผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
5. สุขภาพดี เป็นผู้ที่มีความสุขทางกาย และสุขภาพทางจิตดี งดเว้นสิ่งเสพติด ไม่เสเพล รักษาอารมณ์ให้มั่นคง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ตลอดจนรู้จักป้องกันโรคติดต่อ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนและตนเอง

อุทุมพร ทองอุไทย (อ้างถึงในหน่วยศึกษานิเทศก์, 2537 : 12) ได้สรุปผลการวิจัยที่ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อหาโครงสร้างของประสิทธิผลการสอน ซึ่งผลการวิจัยสามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 6 องค์ประกอบ คือ

1. ลักษณะอาจารย์ ได้แก่ ลักษณะท่าทาง ความจริงใจ ความสนใจต่อผู้เรียน ให้ความสำคัญแก่ตนเอง เป็นผู้นำและเป็นผู้มีความรู้ในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริงและทันสมัยอยู่เสมอ ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. วิธีสอน ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน การเตรียมความรู้ ใช้ตำราประกอบการเรียน มีทักษะในการสอนแบบต่างๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา มีการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านความคิด

3. สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักเรียน อาจารย์รับฟังความคิดเห็นจากนักเรียน เป็นกันเองช่วยเหลือทั้งในและนอกห้องเรียน

4. อุปกรณ์การสอนและการเรียน รวมถึงห้องปฏิบัติการ การใช้เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งห้องสมุดที่สมบูรณ์ และตำราที่เป็นภาษาของตนเองด้วย

5. การวัดผล มีการป้อนและการเสริม ใช้การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน รู้จักออกข้อสอบที่ดี ให้คะแนนอย่างยุติธรรม

6. ทักษะของอาจารย์ต่อนักเรียน อาจารย์มีการยกย่องอย่างจริงใจ ตั้งใจสอน

สุวรรณ เนตชากร (2520 : 41) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขต หน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูควรมีเข้มแข็งมีไหวพริบ แต่งกายสุภาพ พูดจาสุภาพ รู้จักควบคุมอารมณ์ เลี่ยงคั่งพั้งจัด มีความยุติธรรม ตั้งใจสอน และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530 : 52) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพของครู พบว่า คุณลักษณะที่แสดงคุณภาพของครูมี 6 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพครู คุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์ และวิญญานครู การพัฒนาชุมชน วินัย และบุคลิกภาพของครู

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2520 : 9-11) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบพัฒนาครู ให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เสนอแนวทางพัฒนาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ 2 ทาง คือ การให้ความรู้ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างไม่เป็นทางการ และการให้การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 โดยนักเรียนทั้งหมดมี 676 คน 14 ห้องเรียน

3.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพฯ ซึ่งแต่ละห้อง จะต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงต้องมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มอย่างง่าย ร้อยละ 25 เมื่อคิดเฉลี่ยจากสูตรที่กำหนดแล้ว ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 171 คน จากทั้งหมด 676 คน จากนักเรียนทั้งหมด 14 ห้องเรียน

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (OPEN FORM)
2. แบบสอบถามชนิดปลายปิด (CLOSE FORM)

3.3.2 การสร้างแบบสอบถามและลักษณะแบบสอบถาม

วิธีการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์ ปัญหาพิเศษ และเอกสารอื่น ๆ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ
3. จากนั้นได้ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น คำถามที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด และคำถามแบบปลายปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 สถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ภูมิลำเนา ที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพบิดา-มารดา และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว เป็นต้น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

3.3.3 การทดลองใช้แบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ได้ทำการทดลองใช้แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปใช้ทดสอบหรือทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปี 2 โรงเรียนเศรษฐวิบุตย์บำรุงราษฎร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 25 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยได้คำนวณหาความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.96 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และทำการแก้ไข

3.3.4 วิธีการดำเนินการส่งแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปยังกลุ่มประชากรซึ่งก็คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยดำเนินการภายในวันที่ 2-5 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2542 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งมีจำนวน 171 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด 171 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน

รายการ	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
2/1	13	13	100.00
2/2	12	12	100.00
2/3	13	13	100.00
2/4	12	12	100.00
2/5	11	11	100.00
2/6	12	12	100.00
2/7	12	12	100.00
2/8	13	13	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้แก้ไขโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน

รายการ	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
2/9	12	12	100.00
2/10	12	12	100.00
2/11	12	12	100.00
2/12	11	11	100.00
2/13	13	13	100.00
2/14	13	13	100.00
รวม	171	171	100.00

3.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งได้ดังนี้
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ
และนำเสนอในรูปแบบตาราง โดยใช้สูตร

$$\text{สูตรร้อยละ} = \frac{X \times 100}{N}$$

$$\begin{aligned} \text{กำหนดให้ } X &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามข้อนั้น ๆ} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด} \end{aligned}$$

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ตอบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตาราง

สูตรการหาค่าเฉลี่ย (เอนก เพ็ชรอนุกุลบุตร, 2522 : 152)

$$\bar{x} = \frac{(n_5 \times 5) + (n_4 \times 4) + (n_3 \times 3) + (n_2 \times 2) + (n_1 \times 1)}{N}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กำหนดให้ $\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยคะแนน
 N = ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด
 n_5 = จำนวนคนที่มีทัศนคติมากที่สุด
 n_4 = จำนวนคนที่มีทัศนคติมาก
 n_3 = จำนวนคนที่มีทัศนคติปานกลาง
 n_2 = จำนวนคนที่มีทัศนคติน้อย
 n_1 = จำนวนคนที่มีทัศนคติน้อยที่สุด

ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ให้คะแนนแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับคะแนน	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยมาแล้วทำการแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังนี้
 เกณฑ์ความหมายของค่าเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูต, 2538 : 117)

1.00 – 1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	เห็นด้วยน้อย
2.50 – 3.49	เห็นด้วยปานกลาง
3.50 – 4.49	เห็นด้วยมาก
4.50 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

สูตรการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (อัจฉรา สืบสินธุ์สุล ไชย, ม.ป.ป. : 42)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

- กำหนดให้ S.D = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n = จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ตอบคำถาม (กลุ่มตัวอย่าง)
 f = ความถี่
 x = คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ซึ่งผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ในด้านต่างๆ ได้แก่

- บทบาทด้านให้การศึกษา
- บทบาทด้านอบรมศีลธรรม
- บทบาทด้านการแนะแนว
- บทบาทด้านถ่ายทอดวัฒนธรรม
- บทบาทด้านการเป็นผู้นำ
- หน้าที่ตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู
- หน้าที่ในฐานะเป็นข้าราชการครู
- หน้าที่ตามแนวหลักการการศึกษา
- หน้าที่ด้านจริยศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ในปัจจุบัน ของนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2541

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 171		
1. เพศ		
1.1 ชาย	98	57.31
1.2 หญิง	73	42.69
2. อายุ		
2.1 ช่วงอายุ 13 ปี	41	23.98
2.2 ช่วงอายุ 14 ปี	108	63.16
2.3 ช่วงอายุ 15 ปี	22	12.86
3. เกรดเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม		
3.1 ต่ำกว่า 2.00	38	22.22
3.2 2.00 - 3.00	68	39.77
3.3 3.01 ขึ้นไป	65	38.01
4. อาชีพของบิดา		
4.1 รับราชการ	25	14.62
4.2 ค้าขาย	50	29.24
4.3 รัฐวิสาหกิจ	27	15.79
4.4 เกษตรกรรม	8	4.68
4.5 อื่นๆ เช่น รับจ้าง ทนายความ	61	35.67
5. อาชีพของมารดา		
5.1 รับราชการ	16	9.36
5.2 ค้าขาย	64	37.43
5.3 รัฐวิสาหกิจ	7	4.09
5.4 เกษตรกรรม	5	2.92
5.5 อื่นๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	79	46.20
6. รายได้เฉลี่ยของบิดาต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	17	9.94

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 171	
6.2 5,000 -25,000 บาท	120	70.18
6.3 26,000-50,000 บาท	27	15.79
6.4 50,000 บาทขึ้นไป	7	4.09
7. รายได้เฉลี่ยของมารดาต่อเดือน		
7.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	34	19.88
7.2 5,000 -25,000 บาท	105	61.40
7.3 26,000-50,000 บาท	20	11.70
7.4 50,000 บาทขึ้นไป	12	7.02
8. ภูมิลำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม		
8.1 กรุงเทพมหานคร	118	69.01
8.2 ต่างจังหวัด เช่น สมุทรปราการ มุกดาหาร เชียงใหม่ ชลบุรี สระบุรี	53	30.99

จากตารางที่ 2

เพศ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 คนเป็นนักเรียนเพศชายจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 57.31 และเป็นนักเรียนหญิงจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 42.69

อายุ นักเรียนส่วนใหญ่จะมีอายุ 14 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมาคืออายุ 13 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 23.98 และอายุ 15 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.86

เกรดเฉลี่ย นักเรียนส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00-3.00 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 39.77 รองลงมาคือนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง มากกว่า 3.01ขึ้นไปจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 38.01 นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

อาชีพของบิดา บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้าง หนายความ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 35.67 รองลงมาประกอบอาชีพ ค้าขายจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 29.24 อาชีพรัฐวิสาหกิจจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 อาชีพรับราชการจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.62 และอาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาชีพของมารดา มารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้าง แม่บ้าน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 อาชีพรับราชการจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.36 อาชีพรัฐวิสาหกิจจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.09 และอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.92

รายได้เฉลี่ยของบิดาคู่เดือน บิดาของนักเรียนมีรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,000-25,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 70.18 รองลงมาคือ 26,000-50,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.94 และรายได้มากกว่า 50,000 บาทจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.09

รายได้เฉลี่ยของมารดาต่อเดือน มารดาของนักเรียนมีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,000-25,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 61.40 รองลงมาคือรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.88 รายได้ 26,000-50,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.70 รายได้ มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.02

ภูมิลำเนา นักเรียนส่วนใหญ่ มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 69.01 และภูมิลำเนาต่างจังหวัด เช่น สมุทรปราการ สระบุรี ชลบุรี ประจวบฯ ขอนแก่น มุกดาหาร ร้อยเอ็ด สุพรรณบุรี และจังหวัด อื่นๆ รวมจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.99

ตอนที่ 2 บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านการให้การศึกษา

บทบาทครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์สอนโดยได้สอดแทรกวิชาชีพต่างๆเข้าไปด้วย	3.71	0.99	มาก
2. ครู-อาจารย์สอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	3.65	0.96	มาก
3. ครู-อาจารย์ชี้แนะแนวทางแหล่งวิชาการความรู้ต่างๆ	4.04	0.79	มาก
4. ครู-อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง	3.81	0.92	มาก
เฉลี่ย	3.80	—	มาก

จากตารางที่ 3 บทบาทครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านการให้การศึกษา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่านักเรียน มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากทั้งหมด คือ ครู-อาจารย์ ต้องชี้แนะแนวทางแหล่งวิชาการ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมา คือ ครู-อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ($\bar{x} = 3.81$) ครู-อาจารย์สอนโดยได้สอดแทรกวิชาชีฟต่างๆ เข้าไปด้วย ($\bar{x} = 3.71$) และครู-อาจารย์สอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ($\bar{x} = 3.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นของ นักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านอบรมศีลธรรม

บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์มีการอบรมกิริยามารยาทให้กับเด็ก	3.84	0.99	มาก
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยาดีงามเสมอ	3.71	1.09	มาก
3. ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องกิริยามารยาท	3.68	1.22	มาก
4. ครู-อาจารย์มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม	3.43	1.02	ปานกลาง
5. ครู-อาจารย์เน้นให้เด็กเป็นพลเมืองดีของสังคม	4.19	0.80	มาก
เฉลี่ย	3.77	—	มาก

จากตารางที่ 4 บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านอบรมศีลธรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 รายการ คือ ครู-อาจารย์ เน้นให้เด็กเป็นพลเมืองดีของสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.19$) รองลงมา คือ ครู-อาจารย์มีการอบรมกิริยามารยาทให้กับเด็ก ($\bar{x} = 3.84$) ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยาดีงามเสมอ ($\bar{x} = 3.71$) และ ครู-อาจารย์ เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องกิริยามารยาท ($\bar{x} = 3.68$) ตามลำดับ นักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ คือ ครู-อาจารย์มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ($\bar{x} = 3.43$)

ตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู – อาจารย์ด้านการแนะแนว

บทบาทครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำเรื่องการศึกษาคือ	4.12	0.98	มาก
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาปัญหาการเรียน	3.98	1.03	มาก
3. ครู-อาจารย์ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต	3.81	1.25	มาก
4. ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดการเรื่องทุนการศึกษา	3.86	1.09	มาก
5. ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำปัญหาทางบ้าน	3.37	1.27	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ 3.82 ภาดให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 5 บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านการแนะแนวพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 รายการ ดังนี้ ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำเรื่องการศึกษา ($\bar{x} = 4.12$) รองลงมาคือ ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาปัญหาการเรียน ($\bar{x} = 3.98$) ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดการเรื่องทุนการศึกษา ($\bar{x} = 3.86$) และครู-อาจารย์ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต ($\bar{x} = 3.81$) ตามลำดับ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ คือ ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำปัญหาทางบ้าน ($\bar{x} = 3.37$)

ตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านถ่ายทอดวัฒนธรรม

บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์เป็นผู้ชี้แนะให้เห็นวัตถุประสงค์อันแท้จริงของวรรณคดี	3.56	0.96	มาก
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้นำเด็กเรื่องการสืบทอดประเพณีทางศาสนา	3.64	0.82	มาก
3. ครู-อาจารย์ทำให้เด็กรู้บุญคุณและเคารพผู้ใหญ่	4.09	0.86	มาก
4. ครู-อาจารย์เป็นผู้ร่วมถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติแก่เด็ก	3.74	0.89	มาก
5. ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดหาเด็กไปเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา	3.27	1.38	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.66	—	มาก

จากตารางที่ 6 บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านถ่ายทอดวัฒนธรรมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 รายการ ดังนี้ ครู-อาจารย์ทำให้เด็กรู้บุญคุณและเคารพผู้ใหญ่ ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา คือ ครู-อาจารย์เป็นผู้ร่วมถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติแก่เด็ก ($\bar{x} = 3.74$) ครู-อาจารย์เป็นผู้นำเด็กเรื่องการสืบทอดประเพณีทางศาสนา ($\bar{x} = 3.64$) และครู-อาจารย์เป็นผู้ชี้แนะให้เห็นวัตถุประสงค์อันแท้จริงของวรรณคดี ($\bar{x} = 3.56$) ตามลำดับ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ คือ ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดหาเด็กไปเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.27$)

ตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านการเป็นผู้นำ

บทบาทครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์เป็นหัวหน้ากลุ่มนำเด็กไปบำเพ็ญประโยชน์	3.65	0.98	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์อื่นใด การนำเอกสารนี้ไปใช้ในการศึกษาวิจัยอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
2. ครู-อาจารย์แต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่เด็ก	3.85	1.16	มาก
3. ครู-อาจารย์เป็นผู้นำของชุมชนในด้านต่างๆ	3.49	0.90	ปานกลาง
4. ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน	3.82	1.11	มาก
เฉลี่ย	3.70	—	มาก

จากตารางที่ 7 บทบาทของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านการเป็นผู้นำ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 รายการ ดังนี้ ครู-อาจารย์แต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมาครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน ($\bar{x} = 3.82$) และครู-อาจารย์เป็นหัวหน้ากลุ่มนำเด็กไปบำเพ็ญประโยชน์ ($\bar{x} = 3.65$) ตามลำดับ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ คือ ครู-อาจารย์เป็นผู้นำของชุมชนในด้านต่างๆ ($\bar{x} = 3.49$)

ตารางที่ 8 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ของครู-อาจารย์ตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู

หน้าที่ของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์ต้องถ่ายทอดความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง	3.98	1.02	มาก
2. ครู-อาจารย์ควรปฏิบัติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต	3.91	1.04	มาก
3. ครู-อาจารย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง	3.65	1.16	มาก
4. ครู-อาจารย์สุภาพเรียบร้อยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.85	1.17	มาก
5. ครู-อาจารย์รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	3.71	1.18	มาก
6. ครู-อาจารย์ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษา	3.93	0.91	มาก
7. ครู-อาจารย์รักษาชื่อเสียงตนมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติตนไม่ดี	3.95	0.94	มาก
เฉลี่ย	3.85	—	มาก

จากตารางที่ 8 หน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความเห็นของนักเรียนตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ ดังนี้ ครู-อาจารย์ต้องถ่ายทอดความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ($\bar{x} = 3.98$) รองลงมาคือ ครู-อาจารย์รักษาชื่อเสียงตนมิให้

ขึ้นชื่อว่าพหุติคนไม่ดี ($\bar{x} = 3.85$) ครู-อาจารย์ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.93$) ครู-อาจารย์ควรปฏิบัติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{x} = 3.91$) ครู-อาจารย์สุภาพเรียบร้อยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 3.85$) ครู-อาจารย์รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 3.71$) และครู-อาจารย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง ($\bar{x} = 3.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ของครู-อาจารย์ในฐานะข้าราชการครู-อาจารย์ในฐานะข้าราชการครู

หน้าที่ครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ครู-อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน	4.13	0.73	มาก
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและแนะแนวการศึกษา	3.94	0.82	มาก
3. ครู-อาจารย์เป็นผู้แนะแนวอาชีพและปัญหาต่างๆ	3.75	0.97	มาก
4. ครู-อาจารย์บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและอื่นๆ	3.67	0.81	มาก
5. ครู-อาจารย์เป็นผู้ทำนุบำรุงเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม	3.54	1.01	มาก
เฉลี่ย	3.80	—	มาก

จากตารางที่ 9 หน้าที่ของครู-อาจารย์ในฐานะข้าราชการครู ตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) และเมื่อ พิจารณาแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ ดังนี้ ครู-อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.13$) รองลงมาคือ ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและแนะแนวการศึกษา ($\bar{x} = 3.94$) ครู-อาจารย์เป็นผู้แนะแนวอาชีพและปัญหาต่างๆ ($\bar{x} = 3.75$) ครู-อาจารย์บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและอื่นๆ ($\bar{x} = 3.67$) และ ครู-อาจารย์เป็นผู้ทำนุบำรุงเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.54$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ของครู-อาจารย์ตามแนวหลักการศึกษ

หน้าที่ของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการสอนให้รู้ให้คิดและเข้าใจ	3.90	1.00	มาก
2. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการอบรมฝึกนิสัยฝึกให้ปฏิบัติ	3.86	0.85	มาก
3. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการแนะแนวและช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหา	3.89	0.95	มาก
4. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการปกครองดูแลนักเรียน	3.81	0.85	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน **เฉลี่ย** รับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไป **3.86** ประโยชน์ **มาก** ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 10 หน้าที่ของครู-อาจารย์ตามแนวหลักการศึกษา จากความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ ดังนี้ หน้าที่ครู-อาจารย์ในการให้รู้ให้คิด และเข้าใจ ($\bar{x} = 3.90$) รองลงมาคือ หน้าที่ครู-อาจารย์ในการแนะแนวและช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหา ($\bar{x} = 3.89$) หน้าที่ครู-อาจารย์ในการอบรมฝึกนิสัยฝึกให้ปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.86$) และหน้าที่ครู-อาจารย์ในการปกครองดูแลนักเรียน ($\bar{x} = 3.81$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ครู-อาจารย์ด้านจริยศึกษา

หน้าที่ครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีจริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์	3.87	0.93	มาก
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่แสวงหาความจริงแล้วนำไปสอนให้สอดคล้องกับจริยธรรม	3.65	0.91	มาก
3. ครู-อาจารย์เป็นคนที่รู้จักคิดทำตนเป็นมิตรที่ดี	3.78	1.07	มาก
3. ครู-อาจารย์สอนจริยศึกษาด้วยการปฏิบัติและให้เด็กเห็นตัวอย่าง	3.71	1.01	มาก
5. ครู-อาจารย์เป็นผู้ปลูกฝังเจตคติค่านิยมและคุณธรรมต่างๆ	3.70	0.88	มาก
6. ครู-อาจารย์วัดผลการสอนโดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	3.73	0.91	มาก
เฉลี่ย	3.74	—	มาก

จากตารางที่ 11 หน้าที่ของครู-อาจารย์ ด้านจริยศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ ดังนี้ ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีจริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ($\bar{x} = 3.87$) รองลงมา คือ ครู-อาจารย์เป็นคนที่รู้จักคิดทำตนเป็นมิตรที่ดี ($\bar{x} = 3.78$) ครู-อาจารย์วัดผลการสอนโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ($\bar{x} = 3.73$) ครู-อาจารย์สอนจริยศึกษาด้วยการปฏิบัติและให้เด็กเห็นตัวอย่าง ($\bar{x} = 3.71$) ครู-อาจารย์เป็นผู้ปลูกฝังเจตคติค่านิยมและคุณธรรมต่างๆ ($\bar{x} = 3.70$) และครู-อาจารย์เป็นผู้ที่แสวงหาความจริงแล้วนำไปสอนให้สอดคล้องกับจริยธรรม ($\bar{x} = 3.65$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์

ตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

ความคิดเห็นของนักเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ครู-อาจารย์มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน	72	42.11
2. ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องกิริยามารยาท	53	30.99
3. ครู-อาจารย์เป็นผู้มีศีลธรรมจรรยาดีงามเสมอ	30	17.54
4. ครู-อาจารย์แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสม	16	9.36
รวม	171	100.00

จากตารางที่ 12 ทิศนคติของนักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีมติเห็นว่ ครู-อาจารย์มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11 รองลงมาคือ ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องกิริยามารยาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.99 ครู-อาจารย์เป็นผู้มีศีลธรรมจรรยาดีงามเสมอ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.54 และ ครู-อาจารย์แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสมจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อพฤติกรรมของครู-อาจารย์ที่ไม่เหมาะสม

ความคิดเห็นของนักเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ครู-อาจารย์ล้งโทษ	65	38.01
2. ครู-อาจารย์ทำรุมกรรรมทางเพศ	63	36.84
3. ครู-อาจารย์พูดจาไม่สุภาพ	23	13.45
4. ครู-อาจารย์ใช้เวลาราชการหาผลประ โยชน์น้เข้าตัวเอง	20	11.70
รวม	171	100.00

จากตารางที่ 13 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อพฤติกรรมของครู-อาจารย์ ที่ไม่เหมาะสม จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุด ในประเด็น ครู-อาจารย์ล้งโทษ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 38.01 รองลงมาคือ ครู-อาจารย์ทำรุมกรรรมทางเพศ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 ครู-อาจารย์พูดจาไม่สุภาพ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.45 และครู-อาจารย์ใช้เวลาราชการหาผลประ โยชน์น้เข้าตัวเอง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.70 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 14 แสดงคุณลักษณะของครู-อาจารย์ที่นักเรียนพึงประสงค์

ความคิดเห็นของนักเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ครู-อาจารย์ที่มีกิจกรรมการเล่นระหว่างการเรียนรู้การสอน	78	45.61
2. ครู-อาจารย์ที่มีวิธีการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย	29	16.96
3. ครู-อาจารย์ที่พูดจาสุภาพเรียบร้อย	4	2.34
4. ครู-อาจารย์ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกันเอง	8	4.68
5. ครู-อาจารย์ที่มีจิตใจและอารมณ์มั่นคง	10	5.85
6. ครู-อาจารย์ที่แต่งกายถูกกาลเทศะ	8	4.68
7. ครู-อาจารย์ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม	34	19.88
รวม	171	100.00

จากตารางที่ 14 คุณลักษณะของครู-อาจารย์ที่นักเรียนพึงประสงค์จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีความต้องการ ครู-อาจารย์ที่มีกิจกรรมการเล่นระหว่างการเรียนรู้การสอน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 45.61 รองลงมาคือ ครู-อาจารย์ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.88 ครู-อาจารย์ที่มีวิธีการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.96 ครู-อาจารย์ที่มีจิตใจและอารมณ์มั่นคง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 ครู-อาจารย์ที่แต่งกายถูกกาลเทศะ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.68 ครู-อาจารย์ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกันเอง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.68 และครู-อาจารย์ที่พูดจาสุภาพเรียบร้อยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.34 ตามลำดับ

4.2 วิจัยกรณี

สถานภาพทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2541 จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เมื่อศึกษารายละเอียดต่างๆ พบว่า บิดา-มารดานักเรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้าง ส่วนอาชีพเกษตรกรมีน้อยมาก เนื่องจากสภาพของชุมชนมีพื้นที่สำหรับทำการเกษตรน้อย หรือมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมแก่การทำการเกษตร รายได้ส่วนใหญ่ของบิดา-มารดาต่อเดือน จึงอยู่ในช่วง 5,000-25,000 บาท และนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางบ้านอยู่ในเกณฑ์ฐานะดี

บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

1. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ ด้านให้การศึกษา จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ คือ ครู-อาจารย์สอนโดยสอดแทรกวิชา-ชีวิตต่างๆ เข้าไปด้วย ครู-อาจารย์สอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครู-อาจารย์ชี้แนะแนวทางแหล่ง วิชาการด้านความรู้ต่างๆ และครู-อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง อาจจะเป็น เพราะสภาพของนักเรียน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ยังมีความรู้ลึกที่ศิๆ ต่อบทบาท และหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติตนในปัจจุบัน ในด้านให้การศึกษา และผลการวิจัยนี้สอดคล้อง กับงานวิจัยของ กัญญา สมุทรโชชา (2537 : 48) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทหน้าที่ครูในอุดมคติ ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ปีการศึกษา 2537 พบว่า บทบาทครูในอุดมคติของนัก ศึกษาด้านให้การศึกษาในระดับ ปวช. ทั้งหมดเห็นว่าครูสอนโดยได้มีการสอดแทรกวิชาชีวิตต่างๆ เข้าไปด้วย ดังที่ ไกรนุช สิริพุด (อ้างโดย ประกอบ ยืนรัมย์, 2538 : 10) กล่าวรายงานว่า ครู ควรมี ความสามารถในการสอน มีการพัฒนาตนให้มีทักษะและความสามารถทั้งในด้าน การจัดการเรียน การสอน และวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การสอนบังเกิดผลดีที่สุด

2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านอบรมศีลธรรม มีประเด็นที่น่า สนใจอยู่ 1 ประเด็น คือ ครู-อาจารย์มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม ซึ่งนักเรียนมีความคิด เห็นอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทั้งหมด ประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง ต่างจากเพื่อนในกลุ่ม อาจเป็นเพราะนักเรียนตอบคำถาม จากสภาพของครู-อาจารย์ในโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานครเอง โดยที่ ครู-อาจารย์ในโรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ไม่ค่อยจะมีเวลามากนักและบุคลากรมีจำนวนน้อย การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมจึงอาจจะมี ข้อบกพร่องในบทบาทหน้าที่ ดังนั้น ครูจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเป็นหลัก โดย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของครู คือเป็นลักษณะสำคัญสำหรับครูที่ดี และการฝึกฝนให้ครูมี ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของครูเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่สถาบันผลิตครูจะต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ (พนัส หันนาคินทร์, 2521 : 118)

3. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ ด้านการแนะแนว จะเห็นได้ว่า ใน ด้านการแนะแนว มีประเด็นทั้งหมด 5 ประเด็น คือ ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำเรื่องการศึกษาต่อ ให้คำ ปรีกษาปัญหาการเรียน ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดเรื่องทุนการศึกษา ส่วนแต่ เป็นประเด็นที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่น่าสนใจ คือ ครู-อาจารย์ให้คำ แนะนำปัญหาทางบ้าน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เพราะนักเรียนอาจจะมีความไม่ มั่นใจในครู-อาจารย์ที่จะให้คำปรึกษา ดังนั้น ครูควรวางตัวให้นักเรียนไว้วางใจมากที่สุด เพราะครู เปรียบเสมือนพ่อแม่ บุคคลที่ 2 ของนักเรียน หากนักเรียนมีปัญหามาของคำปรึกษาจากครู สิ่งที

สำคัญสำหรับครู คือการรักษาความลับของนักเรียน หากครูรักษาความลับของนักเรียนไม่ได้ก็จะทำให้นักเรียนไม่ไว้วางใจครูอีกต่อไป เช่น การคิดงานศพติด (พนัส หันนาคินทร์, 2521 : 188)

4. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านถ่ายทอดวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าครู-อาจารย์เป็นผู้ทำให้เด็กเรียนรู้คุณและเคารพผู้ใหญ่ ส่วนประเด็นที่น่าสนใจคือ ครู-อาจารย์จัดพาเด็กไปเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา มีระดับคะแนนเฉลี่ยปานกลาง ซึ่งผลก็คือ ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนไป วัตถุประสงค์ว่ามีบทบาทต่อชีวิตประจำวัน ดังนั้น ครูจึงอาจเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากในเรื่องของเวลา ความเสียดสี ซึ่งหลังจากหมดเวลาราชการแล้วก็กลับบ้าน เพื่อทำอาชีพพอหารายได้มาจุนเจือครอบครัวให้อยู่รอดในสภาวะปัจจุบัน (โกสินทร์ รัชสาพันธ์, 2530 : 84) และครูคือผู้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันได้แก่วัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาวัฒนธรรม อันดีงามนั้นอย่างเคร่งครัด และถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องป้องกัน แก้ไข ผู้บ่อนทำลายวัฒนธรรม (Gilbert Highet, 1969 : 13)

5. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครู-อาจารย์ ด้านการเป็นผู้นำ จะเห็นได้ว่าการแต่งที่ดูภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก นักเรียนมีความคิดอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบุคลิกภาพของครู ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกาย หรือพฤติกรรมของครูที่แสดงออกมานั้นจะเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน เช่น หากครูมีการแต่งกายที่ดูสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับโอกาส ก็จะทำให้ครูเป็นบุคคลที่น่าเคารพซึ่งสำหรับนักเรียน และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา สมุทรโชชา (2537 : 49) ซึ่งได้ทำการศึกษาครูในอุดมคติของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมอุดรธานี ปีการศึกษา 2537 พบว่าลักษณะของครูที่อยู่ในอุดมคติ ด้านบุคลิกภาพ นักศึกษาในชั้น ปวช. ต้องการครูที่มีการแต่งกายสุภาพเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่มากที่สุด ดังที่ปัญญา หิรัญรัมย์ (2529 : 292) กล่าวว่า การแสดงอาการทางด้านพฤติกรรมของครู เช่น การพูดจา หรือ การแต่งกายและพฤติกรรมที่แสดงออกมากในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้พบเห็น และผู้เรียนจะพยายามเรียนแบบพฤติกรรมที่ครูแสดงออกมา

6. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ของครู-อาจารย์ด้านวินัยและจรรยาข้าราชการครู จะเห็นได้ว่า ทุกประเด็นนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ตรงจุดนี้ เราอาจจะมองได้จากสภาพความคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งยังมีวุฒิภาวะน้อย อาจเป็นผลทำให้ข้อมูลที่ได้มานั้นแตกต่างกันออกไป (ฉัตรชัย ช่อรักษ์, 2532 : 42)

7. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ของครู - อาจารย์ ในฐานะข้าราชการครู นักเรียนทั้งหมดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือ ครู-อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นเพราะไม่ว่าจะตั้งแต่อดีตหรือปัจจุบัน หน้าที่ที่สำคัญของครู-อาจารย์

โดยทั่ว ๆ ไปก็คือ การสอนนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จ และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ มีนา (2539 : 44) ซึ่งได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของครูเกษียณที่เพิ่งประสงค์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2539 พบว่า คุณลักษณะครูเกษียณในด้านการสอนนั้น มีความต้องการในระดับมากเกี่ยวกับการเตรียมการสอน การแก้ปัญหา และตอบปัญหาอย่างมีเหตุผล หรือแม้แต่การแนะนำการศึกษาต่อในช่วงที่มีการเรียนการสอนอยู่นั้น โดยการสอดแทรกเข้าไปจากประสบการณ์ของครูผู้สอนเอง

8. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ครู-อาจารย์ตามแนวหลักการศึกษา จะเห็นได้ว่าทั้ง 4 ประเด็น นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งหมดคือ หน้าที่ครู-อาจารย์ในการสอนให้เด็กรู้ให้คิดและเข้าใจ หน้าที่ครู-อาจารย์ในการอบรมฝึกนิสัยฝึกให้ปฏิบัติ หน้าที่ครู-อาจารย์ในการแนะนำและช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหา และหน้าที่ครู-อาจารย์ในการปกครองดูแลเด็กนักเรียน จากความคิดเห็นดังกล่าว ก็ได้ตรงกับหน้าที่ของครู-อาจารย์ตามแนวหลักการศึกษา ที่ครูจะต้องปฏิบัติในอดีตจนถึงปัจจุบัน และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดี (2520 : 18) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูดีโดยสำรวจจากความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารการศึกษา และพระผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หน้าที่ของครูตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ตรงกับหลักการทั่ว ๆ ไปกล่าวคือ หน้าที่ของครูควรที่จะสอนให้เด็กเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ การอบรมแนะนำเด็กในทางที่ดี การสอดส่องความประพฤติพร้อมทั้งแนะนำเด็กที่กระทำผิด ให้รู้จักใช้ความรู้และความคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้

9. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อหน้าที่ของครู-อาจารย์ด้านจริยศึกษา จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นจะอยู่ในระดับมากทั้งหมด ส่วนประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เนื่องจากครูเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ หากครูแนะนำศิษย์ไปในทางที่ดี ศิษย์ก็จะเอาแบบอย่างที่ดีนั้นไปประพฤติปฏิบัติ หากครูประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่เสื่อมเสีย ก็จะทำให้ศิษย์ประพฤติตนไปในทางที่เสื่อมเสียด้วย ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมและความประพฤติที่ดีของครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้ดำเนินการในสถาบันผลิตครูไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่ ป้องกันมิให้ความประพฤติอันไม่เหมาะสมเกิดขึ้นเท่านั้นแต่ต้องมีขบวนการสร้างคุณธรรมจริยธรรมและความประพฤติที่มีประโยชน์ให้เกิดขึ้นด้วย (พนัส หันนาคินทร์, 2521 : 56)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์

1. ทักษะคตินักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู - อาจารย์ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ คือ ครู-อาจารย์มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน มากที่สุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11 และประเด็นที่นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับน้อย คือ ครู-อาจารย์แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.36 ดังนั้น ครูจะต้องมีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ของตน โดยเฉพาะความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของครู ครูจะต้องฝึกตนเองให้พร้อมก่อนที่จะเข้าไปประกอบอาชีพครู ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน และคนต่างๆ ในสังคมให้เอาแบบอย่างในทางที่ดี ถ้าครูเองไม่มีความรับผิดชอบเลย หรือ มีน้อยแล้วจะไปแนะนำและสอนใครให้ดีได้ (พณัส หันนาคินทร์, 2521 : 37)

2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อพฤติกรรมของครู-อาจารย์ ที่ไม่เหมาะสม พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็นที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ครู-อาจารย์ลงโทษ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 38.01 และครู-อาจารย์ทารุณกรรมทางเพศ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 ซึ่งการลงโทษถูกศิษย์จะต้องยึดหลักที่ว่า ลงโทษเพื่อให้เลิกกระทำในสิ่งที่กระทำผิด ไม่ใช่ทำโทษด้วยอารมณ์ หรือกระทำรุนแรงจนเกินเหตุ ครูจะต้องมีเหตุมีผล เมื่อลงโทษแล้วจะต้องแจ้งถึงที่นักเรียนทำผิดให้เขาฟัง เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป ดังนั้น ครูจึงจะต้องขวนขวายสร้างสมให้เกิดมีคุณธรรม ศีลธรรมและวัฒนธรรมขึ้นในใจของคนให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ (กรมการฝึกหัดครู, 2515 : 13)

3. ลักษณะของครู-อาจารย์ที่นักเรียนพึงประสงค์ จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการครู-อาจารย์ที่มีกิจกรรมการเล่นระหว่างการเรียนการสอนมากที่สุด เพราะว่าการเรียนการสอนที่มีความสนุกสนานไม่เครียดก็จะทำให้การสอนเกิดประสิทธิภาพ และนอกจากนั้นผู้ที่เป็นครูก็ควรที่จะมีจิตวิทยาด้วย ว่านักเรียนระดับมัธยมต้องการอะไร มีนิสัยอย่างไร เพื่อที่จะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชนะ วันหนูน, 2529 : 119)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู - อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานของนักเรียน และเพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครู - อาจารย์ ซึ่งขอบเขตของการศึกษาคั้งนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 676 คน แล้วทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย ร้อยละ 25 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมด ซึ่งเมื่อสุ่มตัวอย่างแล้วได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้ว นำกลับมาวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สภาพทั่วไปของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2541 กลุ่มตัวอย่าง 171 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 57.31 และเป็นนักเรียนหญิงจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 42.69 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่อายุ 14 ปี ร้อยละ 63.16 เกรดเฉลี่ยของนักเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 2.00-3.00 บิดา-มารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ทนายความ รับจ้าง เป็นต้น รองลงมาคือ ค้าขาย และภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคน กรุงเทพมหานคร

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ในด้านต่างๆ มีดังนี้

1. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของครู-อาจารย์ ด้านการให้การศึกษา พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือมีค่าเฉลี่ย 3.80 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการจะเห็นว่าบทบาทของ ครู-อาจารย์ในการชี้แนะแนวทางแหล่งวิชาการความรู้ต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ $\bar{x} = 4.04$ และบทบาทของครู-อาจารย์ในการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีค่าเฉลี่ยค่าที่ต่ำที่สุดคือ $\bar{x} = 3.65$

2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของครู-อาจารย์ ด้านการอบรมศีลธรรม พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือมีค่า $\bar{x} = 3.77$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเน้นให้เด็กเป็นพลเมืองดีของสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ $\bar{x} = 4.19$ และ ครู-อาจารย์มีบทบาทในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม มีค่าเฉลี่ยค่าที่ต่ำที่สุดคือ $\bar{x} = 3.43$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของครู-อาจารย์ ด้านการแนะแนว พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือมีค่า $\bar{x} = 3.82$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าครู-อาจารย์มีบทบาทในการให้คำแนะนำปรึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ $\bar{x} = 4.12$ และ ครู-อาจารย์มีบทบาทในการให้คำแนะนำปัญหาทางบ้าน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.37$

4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ มีค่า $\bar{x} = 3.66$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าครู-อาจารย์ มีบทบาททำให้เด็กเรียนรู้คุณและเคารพผู้ใหญ่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ $\bar{x} = 4.09$ และ ครู-อาจารย์มีบทบาทในการเป็นผู้พาเด็กไปเรียนพิเศษ ในวันสำคัญทางศาสนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.27$

5. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของครู-อาจารย์ด้านการเป็นผู้นำ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ $\bar{x} = 3.70$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่ บทบาทของครู-อาจารย์ ในการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ $\bar{x} = 3.85$ และบทบาทของครู-อาจารย์ในการเป็นผู้นำของชุมชนในด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.49$

6. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ มีค่า $\bar{x} = 3.85$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่ ครู-อาจารย์มีหน้าที่ต้องถ่ายทอดความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ $\bar{x} = 3.98$ และครู-อาจารย์ไม่ควรแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.65$

7. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ของครู - อาจารย์ ในฐานะข้าราชการครู นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ มีค่า $\bar{x} = 3.80$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่ ครู-อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ $\bar{x} = 4.13$ และ ครู-อาจารย์เป็นผู้ทำนุบำรุงเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.54$

8. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหน้าที่ของครู - อาจารย์ตามแนวหลักการศึกษา นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือมีค่า $\bar{x} = 3.86$ เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่ ครู-อาจารย์มีหน้าที่ในการสอนให้รู้ให้คิดและให้เข้าใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ $\bar{x} = 3.90$ และ ครู-อาจารย์มีหน้าที่ในการปกครองดูแลนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.81$

9. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ หน้าที่ของครู-อาจารย์ด้านจริยศึกษา นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.74$ และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการจะเห็นได้ว่า ครู-อาจารย์ ต้องเป็นผู้มีจริยธรรมพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ $\bar{x} = 3.87$

และ ครู-อาจารย์ต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความจริงแล้วนำไปสอนให้สอดคล้องกับจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ ครู-อาจารย์ต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความจริงแล้วนำไปสอนให้สอดคล้องกับจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ $\bar{x} = 3.65$

ข้อเสนอแนะของนักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ในปัจจุบัน

1. ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อบทบาทของครู - อาจารย์ ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ครู-อาจารย์มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนมากที่สุด รองลงมาคือ ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องกิริยามารยาท
2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปฏิบัติของครู-อาจารย์ที่ไม่เหมาะสม นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่ชอบให้ครู-อาจารย์ลงโทษ รองลงมาคือ ทารุณกรรมทางเพศ เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเสียอนาคต
3. ลักษณะของครู-อาจารย์ที่นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการ คือ ครู-อาจารย์ที่มีกิจกรรมการเล่นระหว่างการเรียนการสอน รองลงมาคือ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่องบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อผลิตนักศึกษาครูของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรให้มีการจัดอบรมหรือสัมมนานักศึกษาครู ควรมีการเน้นการปลูกฝังจริยธรรม การมีบุคลิกที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่การสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้ตรงตามความต้องการของนักเรียน ต่อไปในอนาคต
2. ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะบทบาทด้านให้การศึกษา บทบาทด้านอบรมศีลธรรม บทบาทด้านการแนะแนว บทบาทด้านถ่ายทอดวัฒนธรรม บทบาทด้านการเป็นผู้นำหน้าที่ตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู หน้าที่ในฐานะข้าราชการครู หน้าที่ตามแนวหลักการศึกษานี้ที่ด้านจริยศึกษา ไปเป็นแนวทางในการผลิตนักศึกษาครู ของภาควิชาให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน

บรรณานุกรม

- ไกรนุช ศิริพุด. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์วิทยา-
ลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. 188 น.
- กัญญา สมุทรไชยา. 2537. ครูในอุดมคติของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมอุตรธานี. กรุงเทพฯ :
ปัญหาพิเศษปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง. 57 น.
- กรมการฝึกหัดครู. 2515. มาตรการพื้นฐานบางประการสำหรับการสร้างครูที่ดี. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ครุสภา. 56 น.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. 2530. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
44 น.
- ..... ม.ป.ป. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กนก จันทร์ขจร. 2529. คู่มือการเรียนการสอนและการสอบ. กรุงเทพฯ : เพชรสยามการพิมพ์. 318 น.
- อ่างโคข นวมินทรราชูทิศ, โรงเรียน. 2538. คู่มือนักเรียน. กรุงเทพฯ : พิวาร์เฮาส์. 113 น.
- ล้วน ขาวหนู. “คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน” วารสารศึกษา
ศาสตร์. 4 (กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2531). น. 20.
- จำเนียร น้อยท่าช้าง. 2521. ครุดีในทัศนะของเด็ก. ราชบุรี : ราชบุรีวิศวะการพิมพ์. 39 น.
- ฉัตรชัย ช่อรักษ์. 2532. คุณลักษณะของครูเกษตรที่เป็นจริงในปัจจุบันตามทัศนคติของนักศึกษา
วิทยาลัยเกษตรกรรมนครสวรรค์. กรุงเทพฯ : ปัญหาพิเศษปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
บัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 53 น.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2520. ลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึก
หัดครู. กระทรวงศึกษาธิการ. 52 น.
- ..... 2521. ลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัด
ครู. กระทรวงศึกษาธิการ. 72 น.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. “การประเมินศึกษา(2)” ในศึกษา 336. ม.ป.ท. 2523.
- ดิลก บุญเรืองรอด. 2526. ปรัชญาการฝึกหัดครูไทย : การจัดการฝึกหัดครูเพื่อให้ได้ครูที่พึงประสงค์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 44 น.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. “บทบาทของครูในสังคมปัจจุบัน” มิตรครู. 23 (กุมภาพันธ์ 2524). น. 36-37.
- ธนู แสงวงศ์. “ครุดี” วิทยาจารย์ 2 (กุมภาพันธ์ 2524). น. 9-10.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ธีระ รุณเจริญ. 2525. ปรัชญาการศึกษาหลักสูตรไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เฟสติงเฮาส์. 112 น.
- ธีระเดช ธีรมงคล. 2532. การวิจัยอุตสาหกรรมกรรมการบริหาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 380 น.
- นันทมนี, พระราช (ปัญญา นันทิกุล) “แต่คุณครูที่รัก” ข่าวการประถมศึกษา. 2 (84) : 1 มกราคม 2525
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2525. ก้าวสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อนงค์ศิลป์. 87 น.
- นวมินทรราชูทิศ, โรงเรียน. 2538. คู่มือนักเรียน. กรุงเทพฯ : พิวาร์เฮาส์. 113 น.
- นอบ รกจิตสิโล, พระปลัด. 2537. ครูคือใครทำไมจึงสำคัญนัก? นนทบุรี : กองทุนศูนย์สืบอายุ-พระพุทธรศาสนา ชลประทาน รังสฤษดิ์ อ.ปากเกร็ด นนทบุรี 48 น.
- บุญถื่น อัดถากร. 2514. เอกสารชุดเผยแพร่การศึกษา 10. “แนวโน้มนโยบายการผลิตครูในอนาคต” 1-8 ตุลาคม 2514.
- ปัญญา หิรัญรัมย์. 2529. ความรู้พื้นฐานการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : บริษัทสารมวลชน จำกัด. 453 น.
- ประกอบ ชื่นรัมย์. 2538. ครูเกษตรในอุดมคติของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ : ปัญหาพิเศษปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 55 น.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. “ครูศึกษากับอนาคตของประเทศไทย” วารสารครุศาสตร์ 13 (กรกฎาคม - กันยายน 2527). น. 9-11.
- เปลื้อง ณ นคร. 2516. พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เพียน ไชยศิริ และคณะเลขาธิการคุรุสภา. 2525. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครู. 74 น.
- พระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. “พิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู” ณ อาคารใหม่สวนอัมพร ในวันพุธที่ 18 พฤษภาคม 2536.
- พจน์ สะเพียรชัย. 2524. “คำกล่าวเปิดการสัมมนาเรื่องแนวทางใหม่ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู” จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ . (อัดสำเนา)
- พุทธทาส, ภิกขุ. 2527. ครูในอุดมคติ. ม.ป.ท. สำนักพิมพ์นิพนพาน. 94 น. อ้างโดย ไกรนุช ศิริบูล. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. 188 น.
- พนัส หันนาคินทร์. 2521. การศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด. 234 น.
- _____ . 2528. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์มเนศ. 234 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2522. พิธีพระราชทานเข็มเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ประจำปี 2522. วันที่ 28 ตุลาคม : 3 อ่าง โดยยนต์ ชุ่มจิต. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินต์เฮาส์. 145 น.

มานิต มานิตเจริญ. 2519. พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รวมสาส์น. 370 น.

เมธี บิลันชานนท์. “ครูกับการพัฒนาชนบทยากจน” มิตรครู. 23 (กุมภาพันธ์ 2524). น. 31-34.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินต์เฮาส์. 45 น.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินต์เฮาส์. 45 น. อ่าง โดย พุทธทาส, ภิกขุ. 2527. ครูในอุดมคติ. ม.ป.ท. สำนักพิมพ์นิพพาน. 94 น.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2531. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินต์เฮาส์. 45 น. อ่าง โดย ทัดศิวิ, ภิกขุ. 2527. ครูดีเป็นอย่างไร. กรุงเทพฯ : พัฒนาจิตการพิมพ์. 47 น.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน, กองมาตรฐานวิชาชีพครู. 2526. คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตาม จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู. วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 75 - 88

ลัดดา เสนาวงษ์. 2532. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิธิษฐ์การพิมพ์. 52 น.

ลัดดา เสนาวงษ์. 2532. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิธิษฐ์การพิมพ์. 52 น. อ่าง โดย พระโสภณ คณาภรณ์. 2528. แม่พิมพ์ของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมาย. 54 น.

วิชาการ, กรม, กองการวิจัยการศึกษา. 2534. รายงานการวิจัยการจัดการศึกษา ระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษาของไทย ในทศวรรษหน้าที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

วัลลี หลีสันติพงษ์. 2515. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี. ปรินูยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร, อัดสำเนา. 68 น.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2528. การศึกษามรรคภาพในความเป็นครูดี ตามความคาดหวังและเป็นจริง ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จากวิทยาลัยครูสกลนคร ในทัศนะของนักการศึกษาเขตจังหวัดสกลนคร นครพนมและมุกดาหาร. สกลนคร : ศูนย์วิจัยวางแผนและพัฒนา วิทยาลัยครูสกลนคร. 102 น.

ศรีสมร พุ่มสะอาด. 2530. การศึกษาคุณภาพของครูประถมศึกษา. ปรินูยานิพนธ์การศึกษาคุณธิบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 112 น.

สุโขทัยธรรมธราช, มหาวิทยาลัย. 2533. การวัดระบบการสอนงานและการอาชีพหน้าที่ 9-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช. 640 น.

สุจริต เพ็ชรชอบ. “บทบาทครูในการพัฒนาประเทศ” วารสารครูศาสตร์.1 (มกราคม- กุมภาพันธ์ 2522). น. 52-57.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สุภาพ นิมิตรพานิช. ม.ป.ป. คู่มือสอบแข่งขันบรรจุเป็นข้าราชการครูระดับอาจารย์ 1 วิชาเอก-
เกษตรกรรม. บริษัทสำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร จำกัด.
- สุรินทร์ สรสิริ. 2515. วิทยากรย์. 71(5) “ครูดีนั้นเป็นอย่างไร” 3-5 กรกฎาคม 2515.
- สุวรรณา เนตชากร. 2520. ความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และ
ลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย. 162 น.
- โอรสาธิราชฯ สยามกุฎราชกุมาร, สมเด็จพระบรม. “พิธีพระราชทานปริญญาบัตร” แก่นักศึกษา
วิทยาลัย ณ อาคารใหม่สวนอัมพร เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน . 2523 .
- เอนก เพ็ชรอนุกุลบุตร. 2522. การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราม
คำแหง. 240 น.
- อัจฉรา สืบสินธุ์สกุลไชย. ม.ป.ป. การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ. 175 น.
- Gilbert Hight, The Art of Teaching (New York : Pyramid Books, 1969), PP. 13-14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

เรื่อง บทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมปีที่ 2 โรงเรียน
นวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมี 3 ตอน

ตอนที่ 1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. บทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะต่อบทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์

- โปรดอ่านคำชี้แจงในแบบสอบถามให้เข้าใจก่อนลงมือตอบแบบสอบถาม
- โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
- ข้อมูลที่ท่านตอบทั้งหมดไม่มีผลต่อการเรียนของท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริง

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ
(นายธีระวัฒน์ โพธิ์ชัยใหญ่)
(ผู้ศึกษาวิจัย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
  - ( ) ชาย
  - ( ) หญิง
2. อายุ .....ปี
3. เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เทอมสุดท้าย.....
4. อาชีพของบิดา
  - ( ) รับราชการ
  - ( ) ค้าขาย
  - ( ) รัฐวิสาหกิจ
  - ( ) เกษตรกรรม
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. อาชีพของมารดา
  - ( ) รับราชการ
  - ( ) ค้าขาย
  - ( ) รัฐวิสาหกิจ
  - ( ) เกษตรกรรม
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้เฉลี่ยของบิดาต่อเดือน.....บาท
7. รายได้เฉลี่ยของมารดาต่อเดือน .....บาท
8. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน
  - ( ) กรุงเทพมหานคร
  - ( ) ต่างจังหวัด (โปรดระบุจังหวัด) .....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

บทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
บทบาทด้านให้การศึกษา					
1. ครู-อาจารย์สอน โดยได้สอดแทรกวิชาอื่นๆ เข้าไปด้วย					
2. ครู- อาจารย์สอน โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง					
3. ครู-อาจารย์ชี้แนะแนวทางแหล่งวิชาการความรู้ต่างๆ					
4. ครู-อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง					
บทบาทด้านอบรมศีลธรรม					
1. ครู-อาจารย์มีการอบรมกิริยามารยาทให้กับเด็ก					
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยาดีงามเสมอ					
3. ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องกิริยามารยาท					
4. ครู-อาจารย์มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม					
5. ครู-อาจารย์เน้นให้เด็กเป็นพลเมืองดีของสังคม					
บทบาทในด้านการแนะแนว					
1. ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำเรื่องการศึกษาต่อ					
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษาปัญหาการเรียน					
3. ครู-อาจารย์ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต					
4. ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดการเรื่องทุนการศึกษา					
5. ครู-อาจารย์ให้คำแนะนำปัญหาทางบ้าน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
บทบาทด้านถ่ายทอดวัฒนธรรม					
1. ครู-อาจารย์เป็นผู้ชี้แนะให้เห็นวัตถุประสงค์อันแท้จริงของวรรณคดี					
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้นำเด็กเรื่องการสืบทอดประเพณีทางศาสนา					
3. ครู-อาจารย์ทำให้เด็กรู้บุญคุณและเคารพผู้ใหญ่					
4. ครู-อาจารย์เป็นผู้ร่วมถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติแก่เด็ก					
5. ครู-อาจารย์เป็นผู้จัดพาเด็กไปร่วมเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา					
บทบาทด้านการเป็นผู้นำ					
1. ครู-อาจารย์เป็นหัวหน้ากลุ่มนำเด็กไปบำเพ็ญประโยชน์					
2. ครู-อาจารย์แต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่เด็ก					
3. ครู-อาจารย์เป็นผู้นำของชุมชนในด้านต่าง ๆ					
4. ครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน					
หน้าที่ครู-อาจารย์ตามวินัยและจรรยาข้าราชการครู					
1. ครู-อาจารย์ต้องถ่ายทอดความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง					
2. ครู-อาจารย์ควรปฏิบัติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต					
3. ครู-อาจารย์ไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง					
4. ครู-อาจารย์สุภาพเรียบร้อยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					
5. ครู-อาจารย์รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
6. ครู-อาจารย์ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษา					
7. ครู-อาจารย์รักษาชื่อเสียงคนมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤติไม่ดี					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทและหน้าที่ครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
หน้าที่ครู-อาจารย์ในฐานะ เป็นข้าราชการครู					
1. ครู-อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน					
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและแนะแนวการศึกษา					
3. ครู-อาจารย์เป็นผู้แนะแนวอาชีพและปัญหาต่าง ๆ					
4. ครู-อาจารย์บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและอื่น ๆ					
5. ครู-อาจารย์เป็นผู้ทำนุบำรุงเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม					
หน้าที่ครู-อาจารย์ตามแนวหลักการศึกษา					
1. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการสอนให้รู้ให้คิดและให้เข้าใจ					
2. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการอบรมฝึกนิสัยฝึกให้ปฏิบัติ					
3. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการแนะแนวและช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหา					
4. หน้าที่ครู-อาจารย์ในการปกครองดูแลนักเรียน					
หน้าที่ครู-อาจารย์ด้านจริยศึกษา					
1. ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่มีจริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์					
2. ครู-อาจารย์เป็นผู้ที่แสวงหาความจริงแล้วนำไปสอนให้สอดคล้องกับจริยธรรม					
3. ครู-อาจารย์เป็นคนที่รู้จักคิด ทำตนเป็นมิตรที่ดี					
4. ครู-อาจารย์สอนจริยศึกษาด้วยการปฏิบัติและให้เด็กเห็นตัวอย่าง					
5. ครู-อาจารย์เป็นผู้ปลูกฝังเจตคติค่านิยมและคุณธรรมต่าง ๆ					
6. ครู-อาจารย์วัดผลการสอนโดยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเสมอ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ในปัจจุบัน

1. ท่านมีทัศนคติอย่างไรต่อบทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ท่านทราบและรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของครู-อาจารย์ที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบัน คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ลักษณะของครู-อาจารย์ที่ท่านต้องการเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ
ธีระวัฒน์ ไพรัชชัยใหญ่
(ผู้ศึกษาวิจัย)